

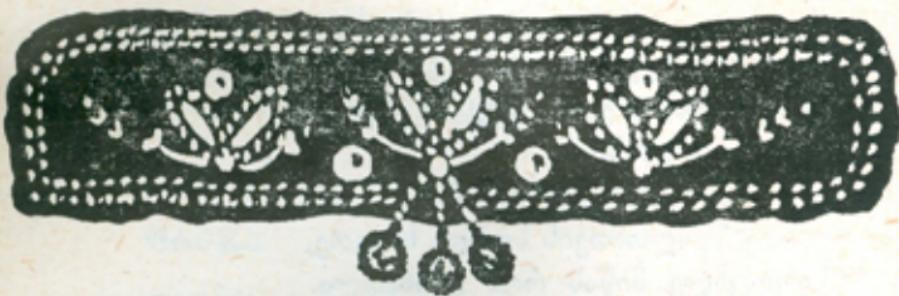
ა
ნამ
სიმღერას
ვალე

ა
ჩამ
სიმღერას
ვაღარი

ერთი პოტები

ჯაგროე ასახი

უცდა ჩავაძროთ...

„ჩააქრეთ ცეცხლი!“ მოგვიხმობს ხალხი, —
ქვეყნად ორ იყოს ომის ხანძარი!..
აღარ იწვოდეს აღარსად სახლი,
გაბრწყინებული, როგორც ტაძარი.
არა, არ გვინდა, საღმე ბოლავდეს
ავბეჭთა კერა, კერა პირშავთა!
ამ მშვიდობის გზას მივდევთ ბოლომდის,
რაიც არსობას ჩვენსას ნიშნავდა.
არის, იყო და იქნება, ვიდრე
ძუძუს გვაწოვებს მიწა მშობელი.
მსოფლიო ძამენს დლეს კიდით კიდე
მშვიდობის ჰანგებს ქვეყნად მოფენილს.
ხალხი ერთობლივ ალდგება ხელად,
თუ საღმე ცეცხლი კიდევ გაჩალდა, —

დაე, ახსოვდეს,

ახსოვდეს ყველას,

ავის მზრახველთა, ომის ყაჩალთა!..

„ჩვაქროთ, თუკი სადმე იფეთქებს!“ —

სისხლი გვეძანის,

სისხლი მამათა, —

ვისაც შვილთათვის სურდა სიკეთე,

სიცოცხლე მიწას რომ დაანათლა.

„მოვსპოთ!“ —

გვეძანის შორს დალუპულთა
მეუღლე — ქვრივი, ცრემლდანადენი.

გვეყოფა, ვინაც შინ ვერ დაბრუნდა,
უნდა მოისპოს ამის ჩამდენი!

„გვეყოფა!“ —

მოთქვამს ობოლი ბიჭი,
რომ ნატრობს, მამა ერთხელ ენახა...

რად უნდა იყოს იმისი შიში —

არ იავარგვყოს ვინმემ ხელახლა?!

„რად უნდა იყოს!“ —

ამბობს გოგონა

(ის არ დაეძებს ომის მიზეზებს),

უნდა ვიცხოვროთ, გვინდა როგორაც,

მამებმა ბრძოლით რომ დაგვიწესეს...

არა ჯობს, იყოს ქვეყნად ნანატრი

მშვიდობა, ყრმათა ტალღამ იდინოს,

პატარამ, ახლა მზე რომ დაპნათის,

დაე, არასდროს აღარ იტიროს!

არ ჯობს, დიოდეს დიდი ნაკადი

სიცოცხლის ვარდთა ფერად კონებად.

დარჩეს ომები, თავს რომ ვაკლავდით;

დიად გმირობად და მოგონებად
და ამით შვილთა და შვილიშვილთა
ჩვენ ცაცილებთ სიკვდილის ლეთას, —
იბედნიერონ, იცხოვრონ მშვიდად,
ნულარ მოასწროს სიკვდილს და ჟღერას!..

ფრიჯა

ლეგენდა

ულამაზეს და უებრო ფრიჯას
თვალები ჰქონდა ცრემლით დამწვარი:
გადადიოდა ყოველგვარ მიჭნას
მის მიმართ ავი დედინაცვალი.
„ადექო, ცხვარი წყემსოო უნდა,
უნდა ათიო ღამე ბატქნებთან!“ —
ჩასჩიჩინებდა ბებერი მუდამ
და მიტყეპასაც როდი აკლებდა!..
აი, ერთ დილას ზღვისპირას ზანტად
მივიდა ფრიჯა ხელთა სავსავით...
კვლავ უმძიმებდა ცრემლები თვალებს
და ულელავდა გული ზღვისავით.
ზღვად ჩაძირული შენიშნა მთვარე, —
უნდა ცრემლი და დარდი გადასცეს...
არ უჭერებდა საკუთარ თვალებს,
რომ შემოისვა მთვარემ ტახტაზე
და აიტაცა ღრუბელთა შორის, —
ავ დედინაცვალს რაღას დაექებს!..
თავად ხალხს უთქვამს, არისო სჭორი, —
ფრიჯა ცხოვრობსო ახლაც მთვარეზე!

თანაც დასძენენ: გოგონა დღემდის
ადამიანის მისვლას მიელის, —
გაუზიაროს თავისი ხვედრი
და სითბო იგრძნოს ძე ხორციელის...
ო, დღეს ენახა ბეჩავს ნეტავი
თანამგზავრებით ზეცა ნაჭედი,
რომ გამოგვეხსნა, როგორც ნესტანი
დიდმა გმირებმა იხსნეს ქაჯეთით!..

ვარდის ცრემლები

შენ მიეახლე ვარდი, და მოსწყვიტე,
მას ჩამოსცვივდა ცრემლი ანკარა.
ის გეუბნება, თითქოს გლოცვიდეს —
რად მომეპყარო, ბიჭო, ამგვარად?
— ნუთუ ვერ იგრძენ,
 ნუთუ ვერ იგრძენ, —
იმად, რომ, ჩემი სატრფოს ფერი გძევს!..
ვარდის სურნელი, შეჭრილი შენში,
იმ სატრფოსავით გბუგავდა, ეშნით.
წახვედი... ვარდი დატოვე წყენით,
გამოგაყოლათ დარდი და ცრემლი!..

ვარდების გამაღილველი

ვარდებს ვყიდი,
ვარდებს ვყიდი,
ვარდბიჭუნას მეძახიან.
ჩემი ვარდი, ჩემი სიტყვა
ჩემი გულის ვენახია.
ვარდ-სიყვარულს მოზღვავებულს
რა დაუშლის — გზა თუ ხიდი?
ვარდი რატომ დამემდუროს, —
აღარ მიყვარს, ვარდს თუ ვყიდი?!
ჩემი სიტყვა — ვარდის კონა —
გახდა ჩემთა ძმათა ხიდი, —
ვარდბიჭუნას მეძახიან,
ნუ დამძრახავთ, ვარდს რომ ვყიდი!..

* * *

აქ გარიურავი ნათობს და იშვის,
აფრიალებენ დილას წიწვები.
წინაშე მზის და წინაშე მიწის
თავს ენრი მორჩილად და მოწიწებით.

აქ ისეთია მთები, ველები,
წმინდა ბინულთა ლალი დინება,
თუ ერთხელ ნახე, ვერ შეელევი,
თუ ბრმა ხარ — თვალი აგეხილება.

ჩვენ ავაშორებთ ამ მიწას ხანძარს,
რომ არ გაბაცდეს სილურჯე ზეცის,
რომ გასცდეს ჩვენი სიმღერა ცხრა მთას
და გულში გვენთოს ტრფიალის ცაცხლი.

მ კ ა ლ ი

თურმე ეკალი ჭოჭოხეთში ხარობდა ადრე,
იქ, სადაც იყო გეენია უწყვდიადესი.
ერთხელ ჭოჭოხეთს უცოდველი ესტუმრა განგებ,
რომ მოეხილა ცოდვის მხარე — ბნელი ჰადესი.

როს მოიარა ჭოჭოხეთი — ცოდვილთა მხარე,
დაბრუნებისას შეემსჭვალა ფეხში ეკალი.
მოდიოდა და თან ტანგავდა ტკივილი მწარე
და როს გადმოვლო ჭოჭოხეთის ყველა ზეკარი,

ძლივს ამოილო და მიწაზე დააგდო მყისვე,
ერთი იყო და გაათასდა, გაბევრეულდა...
შეემსჭვალება როს ეკალი ამჟამად ვისმე, —
თურმე თვითონვე იტანგება მსგავსად სწეულთა.

თურმე აშინებს საკუთარი ყისმათი ეკალს,
ვაითუ ცოდვილს შეემსჭვალოს, სულით უკეთურს.
არ სურს გაუყვეს ჰადესისკენ მიმავალ ზეკარს.
და კვლავ თავისთავს უყურებდეს ხვედრით უბედურს

* * *

მას ელის ყველა — ფრინველი და ძეხორციელი,
ტყის ბინადარი, მიწის მუშა, მთები, სერები...
მას არ სჭირდება მალემსრბოლი თუ მაწვიერი,
თავის დროს მოვა, დატვირთული უცხო ფერებით.

მოვა იგი და თან მოიტანს სვესვიანობას,
ირგვლივეთს სითბოდ მოედება მზე მისმიერი;
გადნება თოვლი, მას მოჰყვება ტყეთა გალობა,
ხევებს ავსებს ნაკადულთა სრბოლა ხმიერი.

მოფრინდებიან ფრინველები ჩვეულ ლალობით,
ხეთა ტოტებზე თვალს გახელს მწვანე კვირტები.
მერე კი, მერე, დამძიმდება ტოტი ნაყოფით,
მიწავ მშობელო, ათასფერად შენ მოირთვები!

ხარობს სიცოცხლე, მეუფეობს ირგვლივ ხალისი,
ხნავენ მინდვრებს და მზით ირთვება თვალსაწიერი.
მუდამ, ყოველ წელს გაზაფხული მოდის თავისით,
მას არ სჭირდება მალემსრბოლი თუ მაწვიერი.

ალვა და ჭილანი

მზე ციალებდა, გაზაფხული მლეროდა მთაში,
ალაგ და ალაგ გადაშლილი იყო კარვები:
ლელის ჩხრიალში, ნაკადულის წერიალა ხმაში
დარდი ქრებოდა, დარდი უხმოდ გასაქარეელი.
ლელის ნაპირას აგროვებდა ფიჩხებს ორი და,

ყვავილებს ჰგვანდნენ დები შორიდან.

გულით ხარობდნენ და ბუნებაც მათთან ხარობდა,
სახემწყაზარი მუშაკობდა ორი ქალწული.

იქ შედგნენ დები, სადაც წყარო მოწანწყარობდა,
ერთს ერქვა ალვა და თმა ჰქონდა კოხტად დაწნული.
მეორე ქალწულს, ოდნავ დაბალს, ერქვა შილანი...
...ირგვლივ ბუნების ალერსს ჰგავდა ფოთოლთ შრიალი.

იქ, წყაროსწყალთან

დაღალულნი ჩამოსხდნენ დები...

მოულოდნელად აგუგუნდნენ მაღალი მთები.

გაისმა სროლა, ყვირილი და მოთქმა, ბლავილი...

წამოხტნენ დები,

გაეკიდნენ ბილიქს ქარივით.

მათ მზიან კარვებს მეკობრენი დაესხნენ თურმე,

ქალებს და კაცებს,

დიდ-პატარებს ხოცავდნენ ხმლებით...

სანახაობამ ჯოჯოხეთურმა

გულისგულამდე მწუხარებით შესზარა დები.

რა მეყვესეულად ნაცარტუტად იქცა კარვები,

მიწას ფხოჭნიდნენ დაჭრილები კვნესა-ვაებით,

და იდგნენ დები გულისლმობით და გაქვავებით,

დახოცილთ უკვე დასჩხაოდათ მაღლით ყვავები.

მეკობრეებმა როს შენიშნეს ორი ქალწული,

თქვეს: — უფროსს ჩვენსას მივართვათო

ძლვნად, არმალანად...

გაიქცნენ დები გამეტებით და თავგანწირვით,

მაგრამ სირბილმა ტურფა ალვა მაღე დაღალა.

ცოტაც და ალვას დაეწევა ყაჩალთა ბანდა,

რას ელის მათგან,

შერცხვენის და სიკვდილის გარდა.

აქ სასწაული მოხდა მართლაც გასაკეირველი, —
ალვა ხედ იქცა,

მტერიც შეერთა მისი მხილველი.

...გარბის შილანი...

სული ეკვრის და მაინც გარბის,

შიშველი ფეხი ეჩეჩქვება, სისხლი მოწვეთავს...

გარბის შილანი...

მოსდევს ხმები ყაჩალთა ბანდის,

ხენი უმზერენ, ვით თვალები უხმო მოწმეთა.

ჰა, საცა არის დაეწევა ყაჩალთუფროსი,

გარბის შილანი,

მაგრამ მტერს საღ დაემალება,

თან ივედრება:

— გამგებელო ამ საუფლოსი,

მაშორე ქალწულს შერცხვენა და ტანჯვა-წვალება.

ქალწულს ლოყები ანთებია ცეცხლის ალებად,

ყაჩალთუფროსი დაეწია — რისხვით აღვსილი.

მაგრამ რას ხედავს! რა იხილეს მისმა თვალებმა! —

შილანის ნაცვლად

ხელში შერჩა მხოლოდ ასკილი.

შილან-ასკილმა მყის ეკლები ტოტზე მოისხა,

ყველას უკაწრავს სახეს, ხელებს, ახევს პერანგებს...

და... უკუიქცნენ მეკობრენი სალამოის ხანს,

ძვირად დაუჭდა მტერს სიმუხთლე და სივერაგე.

...რაიც წავიდა,

გადიხაფრა, არ დაბრუნდება!

ეამმა ალაგმა, რაიც იყო ასალაგმავი...

ჩაიშრიალეს უთვალავმა გაზაფხულებმა,

მაგრამ არავის ავიწყდება

დების ამბავი.

ს ი ზ მ ა რ ი

გისაკვირველი ვნახე სიზმარი.
შე სიყვარულის შევხვდი რაინდებს.
სახლში მღეროდა ტურფა ცისკარი,
ოქროს სხივებმა მნათი ამინთეს...

რაინდებს ლიმი ეფინათ წმინდა,
ახლდნენ მიჯნურნი სვესვიანები.
მამე ალანი კოცნიდა ზინს და
ჰქონდათ ტრფიალით სველი თვალები.

ვით სუფთა ცაზე ვარსკვლავი წყვილი,
ვნახე ხაჭა და გმირი სლაბანო.
ზალიხას ასოს ჰანგები ტყბილი
გულს ეცხებოდა, როგორც მალამო.

ბანიხათუნიც უხმობდა მიჯნურს,
ტრფობის ძალით და ჯადომისნობით.
და რაინდები იქ იდგნენ მიჯრით,
ყველა იქ იდგა, ვისაც ვიცნობდი.

გაოცებული ვუმზერდი ყველას,
მიჯნურებს ტრფობის ბადაგით მთვრალებს...
უცებ ჩამესმა კარების მსხვრევა,
გადამთიელნი ლეწავდნენ კარებს.

ჩაქრა სინათლე, ჩამოწვა ბნელი,
მესმოდა კვნესა, მოთქმა, ვედრება.
ამ სიბნელეში ელავდნენ ხმლები
და ვერ გაუძლეს მახვილს კედლებმაც.

მყისვე ყოველი იავარ იქმნა, —
მგზნებარე გული არავის უცემს,
შეწყდა ყვირილი, კვნესა და გმინვა,
მერე კი... ირგვლივ განათდა უცებ.

და შემოვიდა ოთახში ფაქი,
ხელში ეჭირა სავსე ფიალა.
მითხრა: — „განაგდე შიში და დარდი,
ნუ ხარ ჩუმად და გულსევდიანად.

აიღე, შესვი მზით სავსე თასი,
აპა, დალიე ტრფობის ნექტარი.
ჩემი დრო იყო სისხლისლვრით სავსე,
ილეწებოდა ფარ-შუბ-ბექთარი,

მე სიყვარულში ვერ გავიხარე,
შენი დრო სხვაა — თუკი მე მკითხავ...“
გამომელვიძა, გაქრა სიზმარი,
და მონუსხული ვიყავი დიდხანს.

ჩამი ხალხი

ჩემო სამშობლოვ! შენ ხარ ედემი,
ნურვინ ჩამითვლის მე ამას კვეხნად,
ვით სამოთხის ბალს, თავზე გევლები
და ამითა ვარ ძლიერი ქვეყნად!

გულით ვადიდებ ყველა წინაპარს,
ხალხო! ჩემს სიტყვებს ნუ გაიოცებთ,

თქვენზე ძვირფასი აბა, ვინა მყავს,
უთქვენოდ მე რად მინდა სიცოცხლე!

არ იქანგება კალამი ბასრი —
ნაღდი პოეტის ფარი და ხმალი,
ვით არ უანგდება ნათელი აზრი,
ვით არ უანგდება თვით ვერცხლისწყალი!

გაფრინდი, ჩემო ლექსო, მთებისკენ,
მოინავარდე უდაბნოს სივრცე,
შეერგე ყველას როგორც დედის რძე,
ვისთანაც იყოფ შენ ძმობის ფიცვერცხლა!

ხალხნო, კვლავ გევლოს უმართლეს გზაზე,
ლვაწლს დაგიფასებთ სამშობლო დიდი
რადგან ქვეყანა დოვლათით სავსე
მძლავრი ნაბიჯით მხოლოდ წინ მიდის!

* * *

შენ დაიბადე მთებში, —
მაღლობა უთხარ უფალს,
ლალი ბუნების შვილო,
შენ, ჯეირანო, ტურფავ!

ვარ სიყვარულის მწყემსი,
ხარ არჩევანი ჩემი,
მე შენი სუნთქვა მესმის,
შენი მიჯნური ვრჩები!

ისრად გაკრილო მთებში, —
გაქვს უწმინდესი გული,
მთის წყაროსავით სუფთავ,
მე შენით ვიკლავ წყურვილს!

ვართ ბეღნიერნი მთებში,
ბუნების კალთა გვფარავს,
შენ, ჯეირანო, ნაზო,
არ მიმატოვო, არა!

სიმართლე

მართალი სიტყვა ეს არის დროშა, —
ფარი და ხმალი სიმართლის დედის,
ის დაგვეხმარა სიმართლის დროსაც,
თავდაცვის დროსაც დაგვიცავს მკერდით.

ო, დაილოცოს სიმართლის ენა,
ის თავდადებას მოითხოვს მარად,
პოეტის გული, პოეტის რწმენა
არ უღალატებს სიმართლეს, არა!

მაგრამ სიმართლე საზღვრების გარეთ
დათაფლული და ნაზია თითქოს,
ხალხს კი სიცრუე უბრმავებს თვალებს. —
მხოლოდ და მხოლოდ სიმართლეს ითხოვს.

ჩვენ გვახსოვს რისხვა წარსული ომის
როცა ვანთებდით სიმართლის კოცონს,

ხალხის გმირობით და რაინდობით
სიმართლე ქვეყნად დადის და ცოცხლობს.

არ დაიწვება სიმართლე ცეცხლში,
არც დაიხრჩობა ყინვიან წყალში,
რადგან სიმართლის ძალა და ეშეი
დროშად ფრიალებს მშობლიურ ხალხში.

80 ჩემს სიმღერას ვაღერი

მე ჩემს სიმღერას ვმღერი,
ვზივარ მდინარის პირას,
ტალღა ზურმუხტის ფერი
თითქოს გადადის ყირას!

მე ჩემს სიმღერას განდობ,
ჩემო სამშობლო მხარევ,
შენს სიყვარულში, კარგო,
სხვას აბა როგორ გავრევ?!

ვუმღერ შენს მამაც შეილებს,
მათ გმირობას და შრომას,
ჩვენ ვეღარ შეგვაშინებს
აგრესორების წყრომა!

მე ჩემს სიმღერას გიძლვნი,
ტკბილო სამშობლოვ ჩემო,
მამლერებს შენი მიწის
ცხელი მზეცა და ჩეროც!

სხვა რაღა გამახარებს
შენი სიკეთის მლოცველს —
ჩემო სამშობლო მხარევ,
ღმერთმა მშვიდობა მოგცეს!

* * *

გლეხი იყო მამაჩემი, —
მას უყვარდა მიწა,
და მიწას რომ აღიდებდა,
იმ მიწაში მიწვა.
თუმცა მიწად გადაიქცა,
თუმცა იცოცხლა დიდნანს,
სიკვდილის წინ დამიბარა,
ანდერძივით მითხრა:
— დაიხსომე, ჩემო შვილო,
და მიიღე ფიცად:
დედასავით შეიყვარე
მშობლიური მიწა!

* * *

ტბები და ზღვები მიტაცებს —
და ოკეანე უძირო,
რაც კი წყლებია მიწაზე,
მინდა სიცოცხლედ ვუმზირო!

მზე ათბობს ყოვლად ძლიერი
ზღვებს, მაცოცხლებელ ბუნებას.

მოდის ასობით მდინარე
სიცოცხლის დასაპურებლად!

* * *

დრო მიჰქრის,
წლები გარბიან,
ვძერდები, თანაც ვხარობ,
ჩემს ბალში ოთხი ვარდია,
ოთხივეს ერთად ვყვარობ!

სულ მალე
გამრავლდებიან
გადიქცევიან ბალად,
გაგვაბრუებენ
სურნელით,
კოკორს გაშლიან ლალად!

მე თუმცა გავჭალარავდი
და მემატება წლები,
შენით ვამაყობ,
სიცოცხლევ,
შენით ვხარობ და
ვტკბები!

სიმღერის ძალა

მეთევზემ ბადე აიღო ხელში —
გადაისროლა მდინარის ჩქერში.

და აღიღინდა ისეთი ეშნით,
თითქოს ბულბული ჰყოლოდეს ყელში.

თევზები უცხო ჰანგით აღივსენ, —
სიმღერის ხმაზე ხტოდნენ ნაპირზე.

გაოგნებული არის მეთევზე —
ეს რა სურათი ნახა ხმელეთზე?!

და გაკვირვებას ველარა მალავს:
— თევზიც აცეკვა სიმღერის ძალამ!

* * *

მთებო — ცათამბჯენებო,
გული ნატვრით მევსება:
მინდა თქვენს ფერდობებზე
ცხვარი ვწყემსო მწყემსებთან.
მინდა ვნახო ხევები,
ჩანჩქერები რომ ღარავს...
გავიხსენო ბავშვობა,
დავივიწყო ჭალარა!

— არც ერთი რაოდი
თიშვალებული

* * *

ერთხელ ქალიშვილს ჭაბუკმა
ყვავილთა კონა უძღვნა,
და ქალიშვილმა ერთ ყვავილს
თვალი დაადგა უცბად.

შეუხედავი ყვავილი
ქალმა დაყნოსა ნაზად,
ვარდის სურნელი რად ჰქონდა,
ვერ მოსდიოდა აზრად.

ჭაბუკმა უთხრა ქალიშვილს,
რომ არ ჰქონოდა დარდი:
„ვარდებში ველურ ბალახსაც
სურნელი ახლავს ვარდის!“

* * *

შმავი ტალღები
მძაფრი ქარები,
შეუღებელი
ზეცის კარები,
ფერი ლაჟვარდის,
ენა მტრედების,
ვარსკვლავთ ციალი —
მსგავსი ედემის,
მზით დაფერილი
მთათა წვერები...
ჩემი ფიქრია
აუწერელი!

* * *

მთაში თუ ბარში ჩუხჩუხით,
ვით ნაკადული იღვრება,
ისევე ნაზად იქლერე,
ჩემო ანკარა სიმღერავ!

მიჯნურთ მოუკალ წყურვილი,
დაიპყარ მათი გულები,
შეყვარებულებს მიართვი
იების თაიგულები!

535

შენთან, ადამიანო,
დავრჩი გაურიყავი,
მე შენს ხელში პირველი
იარაღი ვიყავი!
მე ქვა ვიყავ, ქვა მერქვა
და მარადის ქვად დავრჩი,
ვიყავ შენი დამცველი
და სიცოცხლის დარაჭი!
კენტად, უერთმანეთოდ
აბა როგორ გავძლებდით,
შენ ხომ ჩემგან აშენე
კოშკები და ტაძრები!
ციხე გალავნიანი,
მონუმენტი დიდების,
ხელთუქმნელი ძეგლები,

სასახლენი, ხიდები!
მერე რა რომ ქვა მქვია,
მეცა მყავდა გამჩენი,..
მეგობრებად მოვდივართ,
მეგობრებად დავრჩებით!
დამჩენე და გამხეხე —
ულამაზეს თარგებად,
უტყვი მალაპარაკე ,—
უენო მშვა განგებამ.
მე ვარ შენი მსახური,
ძეო, ადამიანო,
თუმცა ქვა ვარ, შენი ვარ,
კვლავაც ერთად ვიაროთ!
სანატრელი სურვილის
ასრულება ვარ შენი,
როგორც გინდა, გამჩარხე,
როგორც გინდა დამფუშენი!
და გთხოვ, ერთი გახსოვდეს
თვით სამარის კარამდის:
მუდამ გვერდით მიგულე,
შენთანა ვარ მარადის!

მოგოლიურ საქართველოს

მიყვარს, მიყვარს,
მშობლიურო საქართველოვ,
შენი მიწა,
შენი ტყე და შენი მდელო.

შენი ვერცხლის
ჩანჩქერები მარად წმინდა,
თითქოს ცეცხლი
რომ გგონია მოაქვთ ციდან.

როგორც მოველ
შემაგებე ოქროს გული,
გამაგონე
იავნანა სიყვარულის.

აქ ავიდგი,
შენს მიწაზე ბავშვმა ფეხი,
სიომ დილის
მიგალობა, მზეს რომ შევხვდი.

შენ პირველად
დამანახე ქვეყნის გზები,
სულს სიმღერა
დაუბედე წვის და გზნების.

თუკი რამით
ვამაყობ და კაცი მქვია,
შენი არის,
შენით ხალხი გამიცნია.

როგორც შვილი
შენი მთის და შენი მდელოს,
თავდახრილი
ვდგევარ შენს წინ, საქართველოვ!

მ ჟ ვ ი დ ობა

მილიონთ შორის მეც, როგორც ერთი,
ვარ მარად ხალხთა მშვიდობის მდომი.
მსოფლიოს ჩემი ქურთულიც ერთვის;
მშვიდობა იყოს, არ გვინდა ომი!

შენ, მარჩენალო, მიუვარხარ, მიწავ,
ვიყავი, კვლავაც მონა ვარ შრომის,
გაჩენის დღიდან წინ მიძლვის ფიცად:
მშვიდობა იყოს, არ გვინდა ომი!

დაე სულ ენთოს ეს ზეცა სუფთა,
ბუდე მზისა და ვარსკვლავთა კრთომის.
ვამბობ, რაც დედებს აკვნებთან უთქვამთ:
მშვიდობა იყოს, არ გვინდა ომი!

ვინაც კაცია და სჯერა კაცის
და არის გულთა სიმართლის მწედომი,
მან კარგად იცის ამ სიტყვის ფასი:
მშვიდობა იყოს, არ გვინდა ომი!

მილიონთ შორის მეც, როგორც ერთი,
ვარ მარად ხალხთა სიკეთის მდომი.
მსოფლიოს ჩემი ქურთულიც ერთვის;
მშვიდობა იყოს, არ გვინდა ომი!

ქურთისტანის მთები

დგანან, გვინია, ცაში აქვთ ბინა,
აფრინდებიან, გვინია, ფრთებით.
ქარიშხალი და ძლიერი ყინვა
იყო სტუმარი ამ მაღალ მთების.

ვინ თქვას, რამდენჯერ ყოფილან მოწმე
ბედნიერების და ცრემლთა ფრქვევის.
ის სიჩაუქე ამ მთებსაც მოსდევს,
რომ ამაყობლნენ პაპები ჩვენი.

აბა, დადექი ამ მაღალ მთებთან,
ჩახედე მათი გულების სილრმეს.
წინაპრის დარღი, ქცეული ცრემლად,
დღეს ტალღად მოჰქუს და სივრცეს იხვევს.

საუკუნეთა სისხლიან გზებზე,
რაც მწუხარება ატარა მკერდმა,
რაც კი გოდება სწვევია ქედებს,
შურისძიებად გადმოსკდა ერთად.

მოდგა და მოდგა შუქი იმედის,
ვეფხვის ნახტომი ცას ეტოლება.
ხალას სისხლს ლურიან ქურთთა შვილები,
თავისუფლების მოსაპოვებლად.

გასაგებია სწრაფვის მიზანი,
მიზანი წინსვლის, მიზანი შვების.
თავისუფლების მებრძოლისათვის
ციხე-სიმაგრე იყო ეს მთები.

პე, ქურთო ძმებო, მისმინეთ გულით,
ქების ღირსია ეგ ბრძოლა თქვენი.
მივესალმები დაუმცხრალ წყურვილს
ვაჟკაცს ბრძოლისთვის რომ ავსებს რწმენით.

თქვენამდე მოვა ეს სიტყვა, მჩერა,
ეს ძმური სიტყვა გაგათბობთ ვიცი.
რომ იცავთ მკერდით მშობლიურ კერას,
მეც მანდ მიგულეთ რწმენით და ფიცით.

ვერას დააკლებთ ქარი და ყინვა,
არ გატყდებიან მალალი მთები.
დგანან, გვონია, ცაში აქვთ ბინა,
აფრინდებიან, გვონია, ფრთებით.

კურდლელი და აჭლემი

ყურპანტურა კურდლელმა,
არც მეტი, არც ნაკლები,
დაინახა მინდორში
კუზიანი აქლემი.

შეხედა და შიშისგან
ლამის სული დალია,
ამოდენა ცხოველი
გაუკვირდა ძალიან.

მერე, როცა შეხედა,
ბალასს ჭამდა აქლემი,
შიშის გრძნობა გაუქრა
და გაუჩნდა სათქმელი:

„შენისთანა ცხოველი
არ მინახავს არასდროს,
რამ გაგზარდა ამხელა,
თუ ჩემსავით ბალასს ძოვ?!“

კურდლელს უთხრა აქლემმა:
„ამის ცოდნა თუ გნებავს,
მიბრძანდი და შენ თვითონ
შეეკითხე ბუნებას!“

କବତା ରା ମେଣିବା

ଗାର୍ହେରୁଲି କାର୍ତ୍ତା
ରତ୍ନଦାନ ରତ୍ନଶ୍ରେ କ୍ରିନଦା,
ଫାଇନାଥା ମହେଲମା,
ଫାଇନାଥା, କେନଦା,
ଫଂଦିନମା ମୁଖସବେ:
„ରିତ ମଜନବନିସିମ କାର୍ତ୍ତା?!”
ରତ୍ନଦାନ ରତ୍ନଶ୍ରେ କ୍ରିନମା
ଗାଧାର୍ଜୁପା ନାର୍ଯ୍ୟରାତ.
ମିଦୁନଦୁଲିଲାକ କେସତାନ,
ଗାଧାର୍ଜୁପା ଅସୁଲା,
ମୁଖଲିଙ୍ଗେ ଦ୍ୱର୍ବଳା ତ୍ୟାଗୀ,
ସିମିରିଲି ଅନ୍ତରୀମି.
ଅବିଦା ଦା ଚିନ୍ତନୀଲି
ମନେହିବେନା ତୀର୍ଥାତ,
ଶେଷ ଦାଦଗା ତୁମ୍ଭେବି,
ଦାଦଗା ଦା ମନ୍ତ୍ରପୁରା.
ଶିବମନ୍ତ୍ରିଦା କିମିରିତ
ଶୁରୀନି ମହେଲି
ଦା ନେଜନ୍ତେବି ତାନିଙ୍ଗେ
ଅଳାର ଶେରିବା ମନ୍ତ୍ରେଲି.
„ଆହି ଆହିଲ ହିମିତ୍ରେ,
ରାତ୍ରିମ ମଶୁରିଲା କାର୍ତ୍ତିଲି,
ଲି କେମି ଶିଥିଲି ଗାମି
ରତ୍ନଦାନ ରତ୍ନଶ୍ରେ ଫାନ୍ତିଲି?!”
ଏ ମନ୍ତ୍ରଦେବା, ଏହା,
ତୁମିନିର୍ଦ୍ଦ ଦାଵିତ୍ୟିପ୍ରେବି:
ମହେଲି ଗାନ୍ଧେବ କାର୍ତ୍ତା,
କାର୍ତ୍ତା ମହେଲି ରମ ପକ୍ଷିପ୍ରେବି!

აქლემდი და ვირი

აქლემდა ვირი რომ ნახა,
გადაფიჩინდა სიცილით:
„დასაკრელი აქვს ყურები,
შენი ყურებით ვინც ივლის!“

ვირმა ყროყინი გააბა
ბლუ და უსმენო კაცივით:
„კუზიანო და ელამო,
ჩემს ყურებს როგორ დასცინი?“

ფოცხვერი და ენოტი

ენოტი წყლიდან ამოდის
როცა მზეა და თბილა...
ეს შეამჩნია ფოცხვერმა
და მიეპარა ფრთხილად.

მაგრამ ენოტი უეცრად
წყალში ჭყივილით ჩახტა
და ხახამშრალი ფოცხვერი
ნაპირზე დარჩა სახტად.

- ფოცხვერის ჯიბრზე ენოტმა
თევზით აივსო ხახა,
ფოცხვერმა უთხრა: — ძმობილო,
შენ მონადირე ჩანხარ!

დავმეგობრდეთ და ხანდახან
მეც მომიტანე თევზი!
ენოტმა უთხრა: — საჭმელი
ვიცი ცოტა გაქვს ტყეში,

ამიტომ წყალში ჩაყვინთე,
შიგ თევზი არის ბლომად,
არ გირჩევნია მაძლრობა
ნაპირზე მშიერ დგომას?

ფოცხვერმა სიხარულისგან
ლამის შემოჰკრა ტაში,
აკუნტრუშდა და აცეკვდა,
თავით ისკუპა წყალში.

ბლავილი მორთო ფოცხვერმა, —
ვერ მოაღწია ნაპირს,
იქვე ცურავდა ენოტი
და დასცინოდა ნადირს:

— შე სისხლისმსმელო ოთხფეხავ,
ახლა ასე რომ სტირი,
წელან ხომ ძლიერ გინდოდა,
თევზით აგევსო პირი,

ჰა, დაიჭირე, აქ არის
ნაირ-ნაირი ფერის,
მაგრამ ვხედავ, რომ იხრჩობი,
გელის მდინარის ფსკერი.

თევზი კი ველარ გასინჯე,
გაუმაძლარო ძუკნავ,
აი რა გიქნა სიხარბემ
თვით გახდი თევზის ლუკმა!

დათვი და მელია

ერთხელ, შუა ზაფხულში,
როცა ძლიერ ჩამოცხა,
კუდაგრძელი მელია
ტყეში, ხის ქვეშ წამოწვა.

დაიძინა მელიამ, —
იყო ღამენათევი,
და უეცრად დათუნამ
დააბჯინა თათები.

შიშნაჭამი მელია
ძლივსლა წამოიმართა,
დათუნია მშიერმა
მელას ასე მიმართა:

— ქალბატონო მელია,
ხალისი მაქვს ორწილი,
ამ დღეებში, შენც იცი,
არის ჩემი ქორწილი!

ყველაფერი მზადა მაქვს,
ცოტა ხორცი მომაკლდა,

და მგელს შენი ხორცისგან
მწვადი უნდა მივართვა!..

მელამ უთხრა: — დათუნავ,
უვიცი ხარ წმინდაწყლის,
ხორცს ფუთობით გაჭმევდით,
რომ მცოდნოდა წინდაწინ.

ტყეში ტურებს მივეცი
გუშინ სამი ქათამი,
ქვეყნის ქათმებს მოგიყვან,
უნდა გითხრა მართალი!

დათვმა სიხარულისგან
შემოსძახა „ხაბარდა“:
— მომიყვანე ქათმები
და შენ დაგსვამ თამაღად!

ეს უთხრა და მელია
საშოვარზე გაგზავნა,
სად იშოვოს ქათმები? —
მელა შესძრა თავზარმა...

დაბოლმილი მელია
ერთ სოფელში მიიჭრა,
იქვე შქერის ლობესთან
შეამჩნია დიდი ჭა.

დაისვენა ჭის გვერდით
და წაილო ფიქრებმა:

„ვატყობ, ჩემი ან დათვის
ალსასრული იქნება.

მოკვლა უნდა დავასწრო,
თუ არადა, მე შემჭამს,
ფიჩხით, წნელით და თივით
გადავხურავ დღესვე ჰას!“

გადახურა... და მერე
მოპარული მამალი
მიუყვანა დათუნას,
ვით შიმშილის წამალი.

თანაც უთხრა: — ქათმები
კარგა ბლომად გიშოვე,
გადავმალე, წამომყე,
ნუ შეგაკრთობს სიშორე!

წამომყევი, ბატონო, —
ეუბნება მელია,
და ძუნძულით გაუყვნენ
სოფლისაკენ ლელიანს.

ჭასთან როცა მივიდნენ,
მელამ უთხრა მალ-მალე:
— მე რომ ქათმებს შეგპირდი,
ამ თივის ქვეშ დავმალე!

დათვმა სიხარულისგან
თითქოს კვალი დაგეშა,

თივას ფეხი დაადგა
და მყის ჭაში ჩაეშვა.

ალრიალდა: — მიშველეთ,
ვიძირები ცივ წყალში!
მელაკუდამ ქირქილით
შიგ ჩასძახა იმწამსვე:

— შენ გნებავდა, დათუნავ,
მომერთმია ქათმები
და აგევსო ქორწილი
მგლებითა და დათვებით!

თვით ბუნაგში გეძინა,
მე კი ქურდად მომნათლე,
ბოლოს, ალბათ, შემჭამდი,
მაგრამ ვეღარ მოგართვეს!..

ამ დროს ასე იტყვიან,
მეც მართალი ამით ვარ:
— რაც მოგივა დავითა,
ყველა შენი თავითა!

გვალი და გვალის წილილა

ზაფხული იდგა და გველი
მზეზე თბებოდა ქვასთან
და ხედავს, თავის წიწილა
კლაკვნით მიხოხდა მასთან.

გველი გაბრაზდა, წიწილას
დღე დააყენა შავი:
— რად იკლაკნები და სწორად
რად არ გიჭირავს თავი?

მე დამცინებენ, შენს გამო
რად უნდა შემხედეს წყრომა,
იტყვიან, რომ სიარული
ვერ შეგასწავლე სწორად!

წიწილამ უთხრა: — დედილო,
გეტყვი ბოლოს და ბოლოს,
სიარულს როცა ვსწავლობდი,
შენგან ვსწავლობდი მხოლოდ!

ასეა: ზოგი მშობელი
წარსულს ივიწყებს ხშირად:
რომ დღეს შვილს რასაც უწუნებს,
თვითონ ასწავლა წინათ!

ძ ა ღ ლ ი

ერთხელ წუწკი მურია
ურემის ქვეშ შეგორდა,
ურმის ჩრდილი მურიას
თავის ჩრდილი ეგონა.

და მყის ჭორი ახალი
მთელ სოფელში მოფინა:
„ეს რამხელა ჩრდილი მაქვს, —
გოლიათი ვყოფილვარ!“

ჩიტი და ლომი

ლომს ისე დასცხა, რომ პირდაპირ სუნთქვა უჭირდა,
იქვე შამბნარში წამოწოლას ეპირებოდა
ამ დროს ცახცახით გამოფრინდა ჩიტი ბუჩქიდან,
ხეზე შემოჯდა და ჩასძახა ნადირს ზემოდან:

„ეინ დაგიწუნებს, მბრძანებელო, შენ მაგ პირ-სახეს.
ანდა, ვინ იტყვის, ამ შამბნარში ლომს რა უნდაო,
მაგრამ შიშისგან გასკდა გული, რომ დაგინახე,
ათი გირვანქა მოვიყელი კიდეც უდაოდ“.

ლომს გაეღიმა, არ ინდომა წამოწოლა შინ
და პასუხისმომავალი ფაფრიანი თავი ასწია:
„მაგდენს როგორლა მოიკლებდი, ნეტა, წონაში, —
ერთ გირვანქასაც არ იწონი, ჩემო პაწიავ!“

პაგუპი, ლვინო და ლვინის ტიკი

ტიქმა თქვა, „ვიცი, რომ ბევრს აბახებ,
ზოგჯერ ლომობ და ზოგჯერ არწივობ,
მაგრამ გაფრთხილებ ნუ იტრაბახებ,
ნუ იტრაბახებ, ჩემს წინ, ყმაწვილო!“

ვაჟმა ჩაბლუჯა ხელში ფიალა,
სიტყვა მიუვდო ტიქს ორიოდე:
„ახლავე შეგსვამ შთანგთქავ მოლიანად,
დე, შენი ლვინო სისხლში დიოდეს!“

ჩაუშვა ლვინო თასში თქრიალით,
ჩინჩელებიანი და ორთქლიანი.

თუმც უჩვენებდა ლვინო კბილებს შავს,
დალია ბლომად და გაილეშა...

ლვინო წუხს: „შემსვი, თუკი მოგინდა,
მაგრამ ჭიდილი კარგს არ მოგიტანს.

ყელში, რომ სავსე თასით მისხამდი,
სხვა ძალა რომ მაქვს ეს არ გიგრძვნია?
მე ლხინისა და ზეიმისათვის
ვარ გაჩენილი, ჩემო ბიძია!“

ეზიზე ისკო

ცხოვრების მიზანი

არავინ ცოცხლობს საუკუნოდ ამ საწუთროში,
ეს დედამიწა განა უკვდავთ სავანე არის.

ვითარცა ყვავილს ნაადრევი დააზრობს თოში,
დადგება ეამი და შენთვისაც დარეკავს ზარი.

და მცირე ბორცვი დაესმება ბოლო წერტილად
სიცოცხლეს შენსას, შენს გზა-ბილიკს მზიანს, თოვლიანს
და თუკი დარჩა მშობელ ხალხში ხსოვნა ქეთილი,
გაშინ ამქვეყნად შენ უმიზნოდ არ გიცხოვრია.

მებრძოლის მოგონება

ბორგავს, მძვინვარებს ზღვა გამძაფრებით,
ისე მგონია ალარც დაცხრება,
შმავი ქარიშხლის მღვრიე აფრებით
გოლიათ კლდეებს მკერდზე აწყდება.

ტალღა, გრანიტის ლოდს შემსხვრეული,
მილიონობით მარცვლად იშლება
და მერე ახალ ტალღად ქცეული
თავიდან იწყებს აქარიშხლებას.

ჩემს მკერდს შეხლილი ჭავლით თუ ქარით
გარდასულ დღეთა ხმას გავიგონებ,

და ამ მაღალი კლდის თავზე მდგარი
აქ გაჩალებულ ბრძოლას ვიგონებ.

ცაში დაფრენდნენ შავი სვავები
და ზეცა იგი სწუხდა და ჰქუხდა,
ბომბებს გვაყრიდნენ მტრის მფრინავები,
მიწა ტოკავდა და წყალი დულდა.

ქუხდა ქვემეხი, წიოდა ნალმი,
მოთოვდა ფერფლი და წვიმდა ტყვია,
გამოლმით, გალმით გვილრენდა რა ხმით
ურჩხული, რასაც სიკვდილი ჰქვია.

ალარ შემორჩია მიწას სიმწვანე,
ცეცხლით აგვევსო ლამის სანგრები,
და როცა ფეხი არ მოვიცვალეთ
შემოგვისია მტერმა ტანკები.

მიწა კი ახლა სულ სხვა ხმით აგრგვინდა,
ცეცხლი მოვაცხრა მკერდზე ღვარადა,
წინ მომავალ ტანკს ჩემი სანგრიდან
შეკვრა შევტყორცნე ხელყუმბარათა.

შედგა, გაეხვა ალში ურჩხული
და დაუმუნჯდა ცხელი ლულები.
ომშიც დარაჯად უდგას გულს გული,
— ყოჩალ! — ჩამესმა ნაჩურჩულევი

თანამოსანგრის და ტანკს მეორეს
მისგან ნატყორცნი დააცხრა მეხი,

ზღვაზე განიბნა, გაჰყვა ხეობებს
ხმა აფეთქების თუ მეხთა ტეხის.

თითქოს აჩხავლდა ხროვა კატების, —
ლრიალ-გნიასი მოაწყდა სანგრებს
ხიშტებიანი ავტომატებით
ქვეითნი უკან გამოჰყვნენ ტანკებს.

და ისევ ბრძოლა გააფთრებული,
პირისპირ შებმა და შერეინება.
მკერდის ფიცარზე დაჯახებული
ხიშტის წივილი, კვნესა, გინება.

ვხედავ ხელმარცხნივ ეცემა ვილაც
და ლრმა ჭრილობას იფარავს ხელით,
წითელი ფერი წაენთო თიხას,
თავქვე გაიქცა წითელი ჩქერი.

ხელმარჯვნივ კვდება ჭაბუკი ერთი,
გულდაბჯენილი ხიშტის ყუაზე,
უკანასკნელად შეერხა მკერდი,
გაუწყდა ბოლო სიტყვა შუაზე.

გულმართლები და გულმამაცები
ილუპებიან დედისერთები,
ახლად ფეხადგმულ ბავშვთა მამები,
მომავლის დღეთა ბედის მცედლები...

უთანასწორო ბრძოლაში მტერი
ავჩეხეთ, ვძლიეთ... და ხიშტის წვერით

ამავ მიწაზე გათხრილ საფლავებს
აქ მივაბარეთ ბიჭები ჩვენი.

იმ ცეცხლის ფერფლი კვლავ გულზე მათოვს,
ეს მერამდენე მაისი გადის,
დღესაც ვამაყობ გმირობით მათით
და დღესაც მტკივა ტკივილი მათი.

ლ ე ჭ ს ი

არის ლექსი — გაზაფხულის
სურნელებით სუნთქავს მძლავრად,
კითხულობ და აზრი ბრძნული
თან მიგყვება თანამგზავრად.

სინათლეა ლექსი იგი,
ღამეც რომ არ მიგატოვებს,
უმაღლესი განცდით, ფიქრით
კითხულობ და ლოცავ პოეტს.

არის ლექსიც, ცუდი მცხობლის
პურს ჰგავს, ცეცხლში მხრჩოლავს მწარედ,—
არცა თრთოლვა წუთისოფლის,
არცა აზრი მოელვარე.

80 ვალიარე

როდესაც ჩემს თავს ვერ იქნა და ვეღარა ვძლიე,
შენთა წერილით ვაღიარე: მიყვარხარ ძლიერ!
შენი ტრფიალი გულს შემენთო ცეცხლის ალებად,
ვიწვი, მიშველე...
მე ხომ შენთვის არ მითხოვია,
რომ ქვეყნისათვის გემცნო ჩემი აღიარება.

რად გინდა

რად მინდა შენი სახე ლვთიური,
ტანი ალეისა, თვალი გიშრისა,
ეს გული შენზე ყოველდღიური
წუხილის ლოდქვეშ თუ გაისრისა.

რათ მინდა შენი თვალების შუქი,
ბაგე — მაისის ვარდის ფურცელი,
არ გამიღიმებ ერთხელაც თუკი
და ჩემს წვას ასე უღვთოდ უცქერი...

შენ, ჩამი სიყვარული

ვაი, ვით დამიმორჩილე,
ჩემი ოცნების ცისკარო,
ზღაპრული ბალის ყვავილო,
უანკარესო მთის წყაროვ.

თვალსა მჭრის შენი მშვენება,
შე გაზაფხულის ფერიავ,
შენი ლიმილის მონა ვარ,
შენით ვტირი და ვმღერივარ.

ლამაზო, ვერცხლად ელვრება
ბალებს ნათელი მთვარისა,
გამოდი! ნუთუ არ გესმის
ხმა ვაეის გულმთრთოლვარისა...

შენს ცდაში ამომილამდეს
ლამის ამ თვალთა გუგები,
იჩქარე! ცეცხლში ვიწვები,
ცოტაც და ჩავიბუგები...

ჩართველ ჩალა

მითხარ, ცხადი ხარ თუ მოჩვენება,
ნინარის რხევა, სუნთქვა ვაზისა...
გნახე, დავკარგე მე მოსვენება,
ტყვედ ვიქმენ შენი სილამაზისა.

თვალშინ მიდგახარ ძილშიც, ლვიძილშიც
და სიყვარულის ვიწვი მე ალში,
შენი ხმა მესმის წყაროს სიცილში,
შენს თვალებს ვხედავ ცისკრის ციალში.

შენ გცანი გულის ჩემის რჩეულად,
შენთან კი სიტყვის ვერ ვბედავ თქმასაც

და მე დავდივარ ასე ეულად
მონატრებული შენს ღიმს და ხმასა.

ჭამთარი

მბრძანებლის ტახტზე დაჯდა ზამთარი
და მაცნეებად ქარბუქი დაძრა,
გახელებული თეთრი აფთარი
ავად გაჰკივის და ცის თალს კაწრავს.

წაშალა გზები და ბილიკები,
ყინულის სარკით დაჭედა წყლები,
მიწა ქათქათა ზეწრით შემოსა.
ვით მბრძანებელი ურყევი ნების
ისე დაპყურებს გარეშემოსა.

გაყაფეული

უკვე დაქარგა ძალა სიცივემ,
ყინვამ დაყარა თეთრი ფარ-ხმალი,
ქარი ბოროტად ალარ სისინებს,
სიო ჰქრის თბილი ფრთების ფართხალით.

მზე მიწას უშენს სხივების ისრებს,
მორცხვად აცრემლებს გაყინულ ნახნავს,
ირგვლივ ჩიტების ტკბილ ჭიკჭიკს ვისმენ
და მილოცავენ გაზაფხულს ახალს.

მწვერვალს შერჩა თოვლის ქულები
და, ვით დალალნი ზღაპრულ ქალწულის,
გალვიძებული ნაკადულები
ფერდობს ჰქიდიან მზის სხივჩაწენული.

ილვიძებს ბორცვი, მდელო და ხნული,
მზის ეტლო, კვალში მოგდევ, დამიცა!
საკუარ ნაყშებს ქსოვს გაზაფხული
და ისევ ისხამს ფრთებს დედამიწა.

ს ა ი ა თ ხ ო ვ ა ს

წლებმა ნიალვრებად ჩაიქროლეს,
რამდენი სიცოცხლე გაიყოლეს...
ცივმა დავიწყებამ შეიერთა
ხსოვნა აღმატებულ ბედნიერთა.

სიმდიდრის მწვერვალთა მნახველები
წავიდნენ და მათი სახელები
უკვალოდ გაჰქრა და წაიშალა —
ღრო-ეამმა მოთიბა გამხმარ ჩალად.

ეგ შენი სახელი კი, საიათნოვა,
ღრომ მწვერვალს, უმალლესს, გაატოლა,
სიკვდილის ფერთფლმა ვერ დაათოვა
ჯადოსნურ ქამანჩის სიმთა თრთოლვას.

ორას წლის მიზნაზე გადმოსული
შენი სიმლერები ჯადოსნური

ისევ გუგუნებენ, ისევ ულერენ,
თითქოს სულ ახლახან დაიმღერე..

კაცს მუდამ მზისთვის რომ აქეზებდა,
ლექსი — უკვდავების აფრიანი —
გადადის ბაგიდან ბაგეზე და
დღესაც გვამალლებს და გვაფრთიანებს.

მღერენ ლენქორანში, ხმა გადადის
წალკოტურ ველებზე არარატის,
მღერიან კოლხეთის ბალნარებში
და კავკასიონის მაღალ მთებში.

ქვეყანას შენ შერჩი საუკუნოდ
რომ ძმობის სიმღერა აგუგუნო.
მომავალ ასწლეულთ უმკლავდება
შენი სიმღერების უკვდავება.

ჩამო ლაგაზო

არა არ ძალმიძს, ნუ წახვალ!
უშენოდ უოფნა წამ ერთა, —
სხვას რალას ვჩივი თუმცალა,
თვით მოსვენებაც წამერთვა!
ვერ გნახო, გული მოკვდება,
მოგელი, როგორც სტუმარსა,
სიცოცხლე შემიმოკლდება,
რომ დაგინახავ მდუმარსა.
და მაინც ფიქრი მამხნევებს,

შენს ამბავს ვკითხავ ჩინართა;
ხან კიდევ დაბლა — ამ ხევებს —
ჩვენი დარღივით მდინართა.
მდინარეს ვგავარ გულსავსეს,
თვით ჩემი თავის მეშინის!..
რად დამეზრახვის, თუ გზაზე
წამოგეწევი შეშლილი!..
ლამაზო, ძილი წამართვი
და მოსვენება თანაცა.
სიყვარულს რალას მამადლი,
სული მოვითქვა, დამაცა!

მ ე გ ო ბ ა რ ი

რა საჭიროა სიტყვები ტკბილი,
ან პირფერული ტონი და ქცევა,
ვერ ვიტან ქვეყნად სიყალბეს, ქილიკს
და ვეღარც მონურ თაყვანისცემას!

მეგობრობაზე ნუ ვიტყვით უარს,
თუ მართალი ხარ, — მედავე შენაც,
დამნაშავე ვარ? გამკიცხე უმალ!
თუ გავამაყდე, — ჩამიგდე ენა!

ჭირში და ლხინში სიკეთე ვთესოთ,
შენი სიყარგე თან გახლდეს მუდამ,
წუთით ნუ დათმობ ლირსებას შენსას,
თავზე მახვილით დაგადგენ თუნდაც!

მე და გულგული

ახალგაზრდა ვარ — ფიცხი და ანცი,
საზის ჰანგების ხმებით მოვედი...
მხიარულიც ვარ, ამაყიც, მკაცრიც,
თავი მგონია მეფე-პოეტი.

და ამ დროს უცბათ ნაზად და მწველად
ჩემს წინ გაისმა სტვენა ბულბულის,
ხავერდის ჰანგი მოჰყინა ველად,
აახმიანა უტყვიც, სულდგმულიც!

უცბათ გაქვავდა ყოველი ირგვლივ,
თითქოს წაერთვა ძალა საწუთროს,
მღერის ბულბული და ჰანგი მისი
მიწამ და ზეცამ დაისაკუთრეს!

აკვნესდა საზი, გამიწყდა სიმი,
ჩვეულ ჰანგებად ველარ ილვრება,
დავმუნჯდი მყისვე, წამერთვა ლიმი
და შემაცივდა პირზე სიმღერა!

მე ამის მნახველს წამერთვა აზრი
სად ბულბული და სად ჩემი საზი!

სიცოცხლის ფასი

ქვეყნად მარადი სიცოცხლე
არ დაიჩემოს არავინ,
ამ სამყაროში, მერწმუნეთ,
უკვდავი სული არ არის!

უკვდავი მხოლოდ ის არის,
ვინც ტოვებს თავის ნაშიერს,
ვისაც ჰყავს შთამომავალი,
სიკვდილი მას ვერ აშინებს!

ჭლები გიღიან

წლები მიღიან, დნებიან,
გარბიან როვორც წამები,
მიაქროლებენ სიცოცხლეს
სიბერისაკენ წვალებით!

ახალგაზრდობა გაფრინდა,
დავკარგე ყრმობის ნადავლი,
კარზე მომადგა სიბერე,
ძალაც არ შემწევს დამალვის!

ველარა ვკაზმავ თოხარიქს,
რაღა კაცი ვარ უმისოდ,
ველარ ვახარებ ჭიასა,
ველარ ვნახულობ გულისსწორს!

მახსოვს, სალხინო სუფრასთან
ტოლს არ ვუდებდი თამადებს,
ქალიშვილებიც ლიმილით,
ვით ბებერს, გამითამამდნენ!

ახალგაზრდობამ ღამტოვა,
დავკარგე ყრმობის ნადავლი,
კარზე მომადგა სიბერე,
ძალაც არ შემწევს დამალვის!

სიმღერები

სიმდიდრე ხელის ჭუჭუია,
მისით ვერ შექმნი რაიმეს,
ის ბუმბულივით ფუჭია, —
მოვა ქარი და წაილებს!

სიმდიდრე უნდა უარყო,
არ გარგებს მისით ჭიდილი,
სიკეთის თესვა უკვდავგყოფს,
მხოლოდ მას ვერ კლავს სიკვდილი!

წვიმა მოღის

წვიმა მოღის, წვიმა მოღის,
ვდგავართ გაბადრულები,
ილვიძებენ, მოცურავენ
წვრილი ნაკადულები!

მოჩითული ველ-შინდვრები
წყალში დგანან ყელამდი,
გაზაფხულის სურნელებაშ
გააბრუა ყველანი!

ცისარტყელამ ცის გუმბათი
გადასერა შვიდფერად,
წვიმა მოდის, წვიმა მოდის,
ციდან ოქრო იღვრება!

დატრიალდა სურნელება,
შორს გაფანტა წუხილი,
გაზაფხული შემობრძანდა
ელვითა და ქუხილით!

სულით ნუ დაეცემი!

თუ ბედმა გული გატკინოს
და შეგაქციოს ზურგი,
თუ მტერმა ჩუმად გაგკილოს,
ძმაც ჩამოგშორდეს თუკი,

არ ჩამოუშვა მარჯვენა,
ნუ დაეცემი სულით...
გამარჯვებული დარჩები
და აისრულებ სურვილს!

ს ა ნ თ ე ლ ი

აინთო სანთელი, დაადგეს ნათელი,
იწვის და ანათებს ირგვლივ,
სიბნელის ნათებით, წყვდიადის ნათებით
დაიწვა, შთაინთქა იგი!

უკვდავი სული აქვს, ვინც იწვის სანთელად,
ვინც უსმენს მოძმეთა ძახილს,
ვინც იწვის პირწმინდად,
ვინც იწვის საქებრად,
და იწვის მსახურად ხალხის!

თ ბ ი ლ ი ს ი

ქალაქო, უბერებელო,
მომავლის რწმენით ნათდები,
ათას ხუთას წელს ანთიხარ,
როგორც ოცნების სანთელი!

იტანჯებოდი წარსულში, —
არ გაკლდა რბევა, ხანძრები,
დღეს იფურჩქნები, იზრდები,
გაუტეხელად გაძელი!

ესიტყვებიან ერთმანეთს
ვაკის პარკი და მთაწმინდა,
შენს მიწასა და ცანათელს
შენი შვილი არ გაწირავს!

დედის გულივით თბილი ხარ,
მიტომაც გქვია თბილისი,
შენ ხარ ჩონგურის სიმღერა
და ნახატი ხარ თილისმით!

ჩემს ხალხს შევხარი, შენ მიერ
დიდი სითბოთი შემოსილს,
აკვანიცა ხარ, დედაც ხარ,
ხარ გული საქართველოსი!

გ ა ხ ს ო ვ დ ე ს ! ..

გახსოვდეს ყოველთვის ვინ ხარ და რა ხარ,
გულმართლად იცხოვრე და ილაპარაკე.
ჩამოკრავს ზარი და შენც მიღმეთს წახვალ,
უამი არ ივიწყებს არვის და არაფერს.

იყავ ქველმოქმედი, სხვას ნულარ ეძებ
და გერქვას მოყვასთა სასო და ნუგეში.
ამქვეყნის სტუმარო, სიკეთე თესე,
თუ გინდა იცხოვრო ათასწლეულებში.

ჭ ი ნ ა

მარად ჩემო საესავო, ზინა,
ჩემი ყოფნის ნათელი ხარ, კარგო,
ეგ თვალები სიყვარულით ბრწყინავს,
არ გაფრინდე, არსად დამეკარგო.

ქალს ამქვეუნად შევხვედრივარ მრავალს,
ჩამიცლია უსიტყვოდ თუ უხმოდ.
მაგრამ შენს წინ თავდახრილი ვდგავარ,
ჩემი გული ყველგან შენს გულს უხმობს.

შენ წამართვი სიმტკიცე და სიმხნე,
შენგანა ვარ ჯადოქმნილი მიწყივ.
შენ კი, შენ კი ერთხელაც არ მკითხე: —
რად ვიღევი, ან რა ცეცხლით ვიწვი.

მარად ჩემო ნაესავო, ზინა,
ჩემი ყოფნის ნათელი ხარ, კარგო.
ეგ თვალები სიყვარულით ბრწყინვას,
არ ვაფრინდე, არსად დამეკარგო.

უ მ ა დ უ რ ი

თუნდ მოარიდო გზა ეკლიანი
და შენ დაეგო ყაყაჩოებად,
თუნდაც სპილენძის მქისე წერიალი
უქციო წმინდა ბაჭალლოებად.

თუნდ მოუტაფო ხელისგულებზე
კვერცხი და მერე კრძალვით მიართვა,
მადლიერებას მაინც ნუ ეძებ
გულით უმადურ ადამიანთა.

თუნდ ემეგობრე, გულით უსურვე
ცის გახსნა, როცა ირგვლივ ბურია...

ეს სულ ერთია, მაინც ბუზლუნებს,
რამეთუ იგი უმადურია.

ლამპარივით ჩავარი

ჩაქრა სულში სიყვარულის ცეცხლი,
დრომ წაიღო ის ტრფიალი ძველი.
გვიან მივხვდი... აწ ვერაფერს შევცვლი,
გამოვთხიზლდი, მაგრამ რაღას ველი.
ჭაბუკურად გზებზე ვეღარ დავჭრი,
ლამპარივით რა უეცრად ჩავქრი.

მ ჯ ვ ი დ ო ბ ა

ხამს გავუწოდოთ ერთმანეთს ხელი,
უნდა გაუგონ გულებს გულებმა!
შეერთდით! გახდით მტკიცე და მთელი,
ომს მოაქვს ხალხთა განადგურება!

დლეს მთავარია სიმტკიცე ძმობის,
მტრობაა ძირი უბედურების.
მოთოკეთ ყველა მსურველი ომის,
ჯალათები და უკეთურები.

რომ არ დაბნელდეს ზესკნელი ჩვენი,
რომ არ დაკარგოს სიცოცხლემ ეშნი,
ყისმათი ხსნისა და გადარჩენის
აღარ აღმოჩნდეს მკვლელების ხელში.

მარად ნათობდეს სხივთამფენელი
ცარგვალი ლურჯი, ოქროცურვილი...
და იყოს ჩევენი გზის გამკვლეველი
ხალხთა ნება და ხალხთა სურვილი.

ხამს გავუწოდოთ ერთმანეთს ხელი,
უნდა გაუგონ გულებს გულებმა!
შეერთდით! გახდით მტკიცე და მთელი,
ომს მოაქვს ხალხთა განადგურება!

უ შ ე ნ ო ბ ი თ ...

უშენობით დამეკარგა შვება,
მტანჯავს მძიმე ნალველი და დარღი.
უშენობით ჩემი გული კვდება,
უშენობით აქ წუხილი დადის.

უშენობით ავადა ვარ, ავად,
უშენობით მარტოსულად ვრჩები.
რეკავს ზარი... ალბათ მალე წავალ,
ახლოსაა ალსასრული ჩემი.

რასაც დასთავს...

კაცი ვინმე, ხანდაზმული, ბრძენი,
მიღიოდა წაბლისფერი ცხენით.
მთის ზექარი გადაევლო უნდა,
თან ხარობდა ამ ბუნების ცქერით.

მთის დახვეულ წავარნაზე, უცებ,
ვიღაც ბიჭი დაეწია მოხუცს...
ირგვლივეთზე ცის სილურჯე სუფევს,
ხოლო მთიდან ჩანჩქერები მოქუხს.

მიესალმნენ ერთმანეთს და, ბილიკს
მიყვებოდნენ ორივენი ჩუმად...
ბიჭი შედგა ლონიერი, მკვრივი
და ბერიკაცს შეეკითხა უმალ.

— „გამიგია, ნამოქმედარს შენსას,
ტაროსია, ყინვაა თუ წვიმა,
რა გინდ გსურდეს, ვერ წაუხვალ ვერსად,
რასაც დასთეს მოიმკიო იმას.

თქვენ, გეტყობათ, გიცხოვრიათ დიდხანს,
წინ გზა გიდევთ, ალბათ, არცთუ შორი.
მინდა ახლა თქვენ გულწრფელად მითხრათ,
წელან რაც ვთქვი — სწორია თუ ჭორი“.

ბერიკაცმა ჭაბუქს გადახედა
და ლიმილით დაუქნია თავი:
— სიკეთეა უხმობელი ხე და
იგი ყველგან იშლება და ჰყვავის.

ვისაც გული უკეთურად უცემს,
ვერ აცდება წუხილსა და სირცხვილს.
ვინც სხვას მუდამ შურიანად უცქერს,
კუთვნილ ნაყოფს ის მოიმკის, ვიცი.

დაიხსომე, სხვას უკეთებ რასაც,
იგი თვითონ გარდაგნდება ასჯერ.
ვინც სიმართლეს და სიკეთეს აცდა,
ის ლმერთისგან ვერ აცდება სასჯელს.

— დანაშაულს, ვთქვათ, ვერ აცდი, მაშინ
განჩინებას მოველოდე როდის?
მსურს ვიცოდე, გზაზე ვარ თუ სახლში,
ის სასჯელი რამდენ ხანში მოდის?

— რაღა გითხრა, პასუხია ძნელი,
დასჭირდება, ალბათ, ხუთი წელი.
— თუ ასეა, ჩამობრძანდი, ბრძენო,
შენზე უფრო მე მჭირდება ცხენი.

ბერიკაცმა რა იღონოს, რა ქნას,
რა აყადრა უგნურმა და ბრიყვმა...
ბიჭი უმალ ცხენიანად გაქრა,
მოხუცი კი გზას კოჭლობით მიჰყვა.

მიდის, მიდის, ხელში ჭობით მიდის,
უცებ ხედავს, ბიჭი გდია, ყვირის,
ხელებს იქნევს და ლრიალებს იგი,
თან ბავშვივით გულმდუღარედ ტირის.

ოდეს ბიჭმა ბერიკაცი ნახა,
ტანში ბრაზმა ურუოლვად დაუარა.
— არ გრცხვენია, შე ბებერო, გლახავ,
რომ ყოფილხარ ცრუ და მატყუარა.

რად მითხარი ცრუო, გაიძვერავ,
ლმერთი ხუთ წელს არ მოგთხოვსო პასუხს,
ხუთი წუთიც არ გასულა ჯერაც,
და შენ თვითონ მხედავ ბედდათარსულს.

ბერიკაცმა გაიღიმა მშვიდად,
თან წაქცეულს გაუწოდა ხელი.
— ეს ცოდვაა ადრინდელი, შვილო,
ხოლო ჩემი მომავალში გელის.

დ ა მ ი ვ ი ჭ ზ ე

რომ მარიდებ თვალთა ციმციმს,
ამაყად რომ იცქირები.
მე ხომ მესმის, რად და რისთვის,
ან რა დარღში იძირები.

ვიცი, ისევ მელი რიდით,
თავი ფიქრით დაგლალვია.
თუმც ჩვენს შორის ტრფობის ხიდი
ჩატეხილა, რა ხანია!

მ ნ ა

შენი კაბა — ცისარტყელას ფერი,
დალალები — ლამეები ბნელი,
ზეობ, მზეობ, დაფრინავ და მლერი,
შენი წარბი თითქოს ფრთაა მერცხლის,
თვალები კი მობრიალე ცეცხლი.

ბაგეები ყაყაჩოა თითქოს,
გონს უკარგავს ბიჭებს შენი მზერა.
ვინც კი გნახა ყველა შველას ითხოვს,
შენ მყაცრი ხარ, როგორც ბედისწერა.

უბადლო ხარ, უნაკლო ხარ შორით,
მაგრამ... ვაი, ვინც გაგიცნობს შენა, —
დაავიწყებს ყველაფერს და ყოველს
შენი ენა, გაბასრული ენა.

მ უ ჯ ა

გემუდარები, მუზავ დიადო,
მიიღე ჩემდა წყალობა შენი.
მიმწუხრი არის თუ განთიადი
ვწერ და ვწერ,
მაგრამ შენ აღარ მშველი.
ჰა, სამელნეში შრება მელანი,
სასანთლეებზე დნება სანთლები.
და მეც ვიღლები,
ძალა მელევა,
ვერ ვთქვი სიმღერა, გულის ამნოები...
მთაში ვარ ახლა, ვუმზერ იალალს,
ვუსმენ საკრავთა ახმიანებას.
ჩემთან მოვიდა სატრფო ცქრიალა,
გამომეცხადა, როგორც ზმანება.
ისე მოვიდა, როგორც ციერი,
ვერ იღლებიან ვერეტით მჟვრეტელნი.
მუზავ, გენუკვი ძეხორციელი,

მიბოძე ჩანგი ან საკრეთელი,
რომ გამოვძერწო მისი ხატება.
მისი სხეული —
ალვა რხეული.
რაც მინატრია, რაც მენატრება,
ესაა იგი, ცით კურთხეული.
სახე აქვს როგორც წმინდა მარმარი
და მისი ყელი გედის ყელია.
წელზე ორტყია ლურჯი ქამარი
თუ ცისარტყელა შემოხეევია.
ისე მიყურებს ფერნამკრთალევი,
თითქოსდა მისი გული ცივია,
და ვერ გავიგი,
მისი თვალები
მითანაგრძნობენ თუ დამცინიან.
ჰა, სამელნეში შრება მელანი,
სასანთლეებზე დნება სანთლები,
მუზავ, მიშველე,
ძალა მელევა,
ვერ ვთქვი სიმღერა, გულის ამნთები.

არ ელოდო...

წავიჩნუბეთ, უბრადა ვართ დღემდე,
სიხარულმაც მიმატოვა მყისვე.
მითხრა: „თუ ფიცს ულალატებ ერთხელ,
არ ელოდო დაგიბრუნდე ისევ...“

გვედრები, გეაჭები, გნუკავ,
რად მაწამებ, გეკითხები, რადა?
უშენობით ვგავარ ჩამქრალ ვულკანს
და უაზროდ მიმოვდივარ გზადა.

უშენობით მარტოსული მქვია,
დამეკარგა მოსვენების წუთიც.
უშენობით დროს სიმშვიდე მიაქვს,
ებრძვის გული სევდასა და წუხილს.

რად მიწოდებ თვალთმაქცესა და ცბიერს,
დამიჯერე, არვინ მიყვარს სხვა მე.
გეფიცები იმ უხილავ ციერს,
შენზე ვფიქრობ დღე არის თუ ლამე.

უცებ შეკრთა, მომარიდა მზერა,
დგას და ელის — ისევ რალას ვიტყვი.
მაინც ვატყობ, ჩემი ალარ სჯერა,
არ სწამს ჩემი ფიცისა და სიტყვის...

წავიჩნუბეთ, უბრადა ვართ დღემდე,
სიხარულმაც მიმატოვა მყისვე.
მითხრა. — „თუ ფიცს ულალატებ ერთხელ,
არ ელოდო დაგიბრუნდე ისევ...“

მ ტ კ ვ ა რ ი

კვლავ მოვიხილე ბებერი მტკვარი,
რომ განმქარვოდა ნაღველი კრული...
ათრთოლდა გული,
მოვმართე ქნარი,
ვთხოვე მდინარეს — დაეგდო ყური.
— ჰე, მტკვარო, მტკვარო, მიიღო საით,
საით მიჭირიან შენი ზვირთები.
დამშვიდდი წუთით, შეჩერდი წამით,
მსურს შენ გაგანდო ჩემი ფიქრები.
გემუდარები,
მისმინე მტკვარო,
წუთით შეწყვიტე სრბოლა დამლელი.
მგოსანთა ძმაო და მეგობარო,
ვთხოვ, დაასვენო შენი ტალლები...
უეცრად სივრცე განათდა მზისებრ,
მტკვარმა ისმინა, მე რაიც ვთხოვე.
ტალლებმა თავი ასწიეს ისე,
როგორც კაცებმა იციან ხოლმე.
მყის დამავიწყდა დარდი და დალლა,
მერე კი, მერე
ფიქრში გართულმა
ვნახე, შეირხა ერთ-ერთი ტალლა
და მან მომმართა უცებ ქართულად:
— „შენი სიმღერა
სიმღერას არ ჰვავს,
ამაო ტანჯვა რა საჭიროა.
შენს ხელში ლექსი
სიცოცხლეს ჰქარგავს

და ჰგავს უძლური ლექსი ჭრილობას.
სულ ტყუილია შენი ჯახირი,
რას ფაციფუცობ, კაცო საწყალო,
ძახილს არა ჰგავს შენი ძახილი,
სჭობს, ვისაც ძალუბს იმას აცალო.
ამ წვალებიდან, ნეტავ, რას ელი,
სხვაც დაასვენე და შენც დამშვიდდი.
იქნებ გგონია ხარ რუსთაველი,
ანდა ყარიბი ბარათაშვილი?
არ ხარ მემკეიდრე აქმად ხანისა,
შენს სპილენძს ნე თვლი ბაჭალლო ოქროდ.
გწამდეს,
მოთოვავს გრძნობის ქარიშხალს
სიტყვა გრძნეული და საჯადოქრო.
შენ კი რად ფიქრობ, შენი სიმღერა,
თითქოს გაუძლებს
ათასწლეულებს...
როგორ გიშველო, ფუჭად ვილლები,
არ ეწამლება ლექსით სნეულებს...“
ეს თქვა ტალღამ და დაიძრა მტკვარი,
დაღუმებული მეჭირა ქნარი,
დიოდა მტკვარი
და დუმდა ქარი...
ვიგრძენი რხევა მთრთოლვარე ჩრდილის,
თურმე სწვეოდა საღამო თბილის.

დედის ცრემლი

თანაგრძნობას ვინ არ ეტყვის
ამ შავოსან დედის ცრემლებს!
აკვანს უზის ჩინარებთან,
მწარე დღეებს გაიხსენებს...
ესლა დარჩა სახლს იმედად,
გული ეწვის, ვით საკირე...
ომში ცრემლით აცილებდა,
ამ ცრემლითვე ზრდიდა გმირებს.
სახე ცრემლმა რომ მოჰბანა, —
ტირის ბავშვის დაობლებას.
„არა! — ამბობს, — „ომობანა“
უნდა დაპგმონ თაობებმა!“
თუმცა წყლულად ომის ტალღამ
დაამჩნია დარდი დედას, —
ამ აკვნიდან იგი ახლაც
წამოაფრენს მამაც მხედარს...
თვალს შეაშრა ცრემლის ნამი
და იმედი ფეთქავს გულში, —
შვილი დგება ახლა მამის
სამშვიდობოდ გაჭრილ ხნულში.

ჯარიდე აჯო

ს ა ჯ ა რ თ ვ ე ლ ო

სიამაყით ჩემს გულს ავსებს
სიუხვე და საქმე შენი.
ახლა ნიჭის სილამაზე
ალარ იტყვი, როგორ გშევენის?!

უკვდავებას გასცდი, ვგონებ,
და დრო როგორ დაანაცრებს
შენს უძველეს ბასტიონებს—
შენს ბრწყინვალე ციხე-ტაძრებს.

სამხრეთული ბულის ეშნი
ატკიცინებს ცას დოლივით...
გუმბათებიც ლურჯ სივრცეში
ლურჯად არის გაბოლილი...

ამოდქმნილი ჩუქურთმები
ვერცხლით მოსევადებული, —
თითქოს სიყრმეს უბრუნდები
სილამაზით ანთებული...

თაყვანს ვცემ და სალამს ვუთვლი
მთებში ჩასულ შენს თეთრ საყდრებს,
შენს აივნებს ნაჩუქურთმევს,
შენს ნაფერებ ბალჩა-ბალებს.

აქეთ —

ვხედავ ქარვის მტევნებს,

იქით —

ჩაის მწვანე ბუჩქებს,

მე შენს ქარებს ავედევნე,

შენს ყვავილებს ჩავეფუტერე...

გულით გეტრფი, ჩემო ძველო,

სიჭაბუკის ოქრო-მხარევ,

ლექსში როგორ ჩამოვწერო,

რა მიყვარს და რა მახარებს?!.

რა მკარნახობს ამ ლექსს, ნეტა,

წაბლნარია თუ შინდნარი?

მე შენს ზღაპრებს ცხადად ვხედავ,

მიტომ ჰყვავის გულში დარი.

ხან შენს ბილიქს ვემგზავრები,

ხან ვირწევი ბონდის ხიდზე,

ფოთოლ-ფოთოლ მზის ჭავლები

კი არ მოთრთის, მოგიზგიზებს...

გადალვრია ძველი ახალს

უძვირფასეს შენაღნობად,

სიყვარულზე ვმღერი ახლა

და ვადიდებ ერთა ძმობას.

მოიარე ზღვა და ხმელი

და მოიხმე ნატვრაც ყველა,

მიუწვდება ვისმე ხელი
შენს სახელურს — ცისარტყელას?!.

ვარდობისთვე ბევრი წავა,
ბევრი თოვლიც გადიბუქებს, —
საქართველოვ, შენი ძალა
კვლავ დარჩება სიჭაბუკედ!..

ხალხის მსახური

მშობლიურ მხარეს
ჩვენ ვამშვენებთ ალალი შრომით,
პატიოსნება
თვით ამ შრომას გვირგვინად ადგას.
ძვირფას მომავალს
ვხედავთ ტურფა ბალნარებს შორის
და ყველა სახლში
სიხარული ადულებს ბადაგს...
ჰყვავის მამული,
საყვარელი მამული ჩვენი,
დალოცვილია
სიუხვე და სილალე მისი;
ვაზის ფოთლებში
ჩალორთქილი სტრიქონი მლერის
და ეს სიმღერა
სიყვარულის ოსანად ისმის.
სამშობლოს ტრფობა —
სიამაყე მამაცთა წილი,
მსგავსად სამგზავრო ჩირალდნისა,

გვაეჭებს წინსვლად; მარადოთ მაცე
და თითქოს ბედი,
თავად ბედი, კეთილად ქმნილი.
ჩვენს უნებურად
კიდეც გვიპყრობს და კიდეც გვიცავს!..
ყველა ჩვენგანი
იმსჭვალება ერთობის გრძნობით
და შრომის ფრონტიც
გმირობისკენ გვიხმობს გვარდიას;
შრომასთან ერთად
ყადრიც ვიცით უკვდავი ძმობის,
ჩვენ ამ ღირსებას
გვაზიარა ბრძენმა პარტიამ.
მიწავ, მშობელო,
შენ ერთი ხარ მთელ ქვეყანაზე,
როგორც პირველი სიყვარული —
მზის ფუტკრებს ისევ,
შენს მარადიულ სიჭაბუკეს,
შენს სილამაზეს,
ვით წმინდა წყაროს
ვეწაფები ისევ და ისევ.
ბალახებს ასდით
რძის და თაფლის ტკბილი სურნელი,
მთები კი ერთურთს
მდუმარებით ემოყვრებიან,
ხალხისთვის ვშრომობ,
სხვა ბედ-ილბლის არც ვარ მსურველი,
ხოლო, გარშემო,
ყველგან ჩემი მეგობრებია.

ჭაპი თეირანი

დრო მიღის...

დრო მღვრიე ნაკადებს მოელტვის,
ხან ყინვა მძინვარებს,
ხან — ხვატი მხუთავი.

ფაქი თეირანი — კაცი და პოეტი
წერს და წერს პოემებს სისხლით საკუთარით...

ფაქი —

საუკუნე გრგვინავს მეთოთხმეტე...
სიტყვის ჯადოქარი ლექსებს აჩუქურთმებს;
ლმერთო, შემოხედე,

ლმერთო, შენ მოჰქედე,
შენს ტოლ ადამიანს მარჯვენა უკურთხე!..

ო, ჩვენ რომ შეგვეძლოს,

თუნდ ერთი ბეწვა ხნით
მკვდრეთით ალვადგინოთ მომავლის მგოსანი,
ვისაც დღეს ძეგლადქმნილ ლვთაებას. ვეძახით,
ვით ცოცხალს,

შევამკობთ ქებით და ოსანით!..

მერე, პოეზიის ოთხივე კუთხიდან

მაცნეთა ლაშქარი

იშხუვლებს ზღვასავით,
რომ ოქრომჭედლებმა მგოსანთან შეხვედრა
აღნიშნონ

გრდემლიდან

ასხლეტილ

ვარსკვლავით!..

გაისმას ზურნის ხმა

და დასკდნენ დოლები,

სინათლემ, სინათლემ მოიცვას სამყარო,

სიმებიც ათრთოლდნენ

სულ სხვა ათრთოლებით

და ქურთთა გულებში ხალისი ჩაღვარონ.

მაგრამ ეს ნატვრაა,

ნატვრაა მარტოდენ,

მას ძინავს...

დრო მიდის მუდამ წინ მზირალი;

შორს კი საუკუნე გრგვინავს მეთოთხმეტე

და ანთებს ჩირალდანს ფაკი თეირანი!

მათ საჭიდებელ დიმირას ვაღერი

მთიდან მოვარდნილ მდინარის პირას,

ვზივარ მდუმარე ხავსიან ქვაზე;

ხსოვნა გულისა მალიმალ ბრწყინავს,

როგორც ლადარი ნაკვერცხლით სავსე.

ცაში მიცურავს თეთრი ლრუბლები...

და მათზე მღერის მდინარის ჭავლიც,

შენი და ჩემი თავისუფლების

გადასარჩენად ვინც დადო თავი.

ვზივარ წყლის პირას დაფიქრებული,

მეფრქვევა შეეფთა კორიანტელი

და სულ მინათებს გაცისკრებული

სამშობლოს ბედი და მზის ნათელი.

სწრაფად მქროლავი მდინარის ჩერები
საუკუნეთა ძანილი ისმის,
შიგ ისარება სამშობლოს ეშხი:
ვარდ-ყვავილები, ზეცა და ნისლი.

მდინარის ტალღა ჰაერს მიაპობს
და შეფეხს ისვრის ტალღების ჩერი;
ვისი გმირობით ასე კიაფობს
თავისუფლება შენი და ჩემი, —

მათ მოსაგონარ სიმლერას ვამბობ,
მათ სადიდებელ სიმლერას ვმლერი.

სიმღერა ჩართ ლაშაზანებზე

სამშობლოს ზრუნვით ხართ ნაფერები,
როცა დაგჭირდეთ — შემოგევლებით;
დასამშვენებლად ტანთ რომ გაცვიათ,
თქვენი კაბების ჭრელი ფერები
ყვავლებისგან მოგიტაცნიათ.

რომ ირხევიან ტურფა ალებად,
ცეკვის ღროს შვენით აგრიგალება,
შორით გიხმობენ გაშლილ მკლავებით —
ეს თქვენ ხართ, თქვენ ხართ, მაყვლისთვალება
ჩემი ლამაზი ჭურთის ქალები.

ცხოვრება გქონდეთ სულ უავდარო,
სულ ხელის გულზე უნდა გატაროთ,
მორცხვო და ნორჩი ლამაზმანებო;

თქვენი სინაზე რას შევადარო,
რას შევადარო, ქურთის ქალებო.

ხართ დაუშრეტი წყარო ალერსის,
ვხარობ, როდესაც თქვენი ხმა მესმის,
მომხიბლავი და თანაც მდიდრული;
წარბები — ორი ფრთა უნაზესი
გულის საამოდ გაქვთ მოშვილდული.

კოხტად მოგარსულ წამწამთ ისრებით,
თქვენს ღრმა თვალებში ნაგიზგიზები,
გამხარებელი კაცის გულისა,
თვლემენ ზღაპრები, თბილი სიზმრები.

მოგონება

არ მინახავხარ ეს შვიდი წელი,
ადრე რომ ხშრად ვიყავ მხილველი;
გაზრდილხარ, ლამის შეიპყრო ხელით
ბედნიერების ლურჯი ფრინველი.

ოქროსნისკარტა იმედის ჩიტი
შენს ლამაზ ბალში გალობს ეულად...
მე ჩემი გზა მაქვს, რომელიც მიღის
ხან პირდაპირ და ხან კი ხვეულად.

რაც შორს წასულა, ის აღარ მოვა,
მაგრამ ამ მბორგავ ქვეყნად მის მერე,
ჩვენი ბავშვობის მეგობრულ ლტოლვას
ალბათ ამაოდ როდი ვიხსენებ.

ნარი

ბინდბუნდში ზეცა სიოს ჩურჩულით
მთვარის ვერცხლისფერ სხივებს მოისხამს
და გაჩაღდება ცეკვა ქურთული
ზურნის ხმაურზე საღამოისას.

სიხარულს ცხელი გული იჩემებს,
სიცილ-კისკისი ჩქერად იღვრება...
ჩქარა გამოდით გოგო-ბიჭებო,
ზურნის და დოლის გიხმობთ სიმლერა.

აი, შეჩერდა სათნო ბავშვივით,
მეგობარ ქალთა გახედა მხარეს
და საცუკვაოდ ხელებეგაშლილი
წრეში შემოდის წერწეტა ნარე.

ავერცხლისფერდა ზაფხულის ღამე,
ნაზ აბრეშუმის კაბის კალთებით;
ნარეს თვალები ისე კამკამებს,
როგორც ვარსკვლავთა ათინათები.

ნარეს თვალები წინწკლებს აფრქვევენ,
თლილი მკლავები ნაზად ცურავენ.
მუსიკის ეშეში შესულ დამკვრელებს
თხოვნაც არ უნდათ, ისე უკრავენ.

უკრავს მუსიკა, მდინარის გაღმა
ვარსკვლავი ცვივა ჭვავის ყანაში.
მიტაცებს, როგორც მდინარის ტალღა
ძველი ქურთული ცეკვა-თამაში.

შეღერებული ხვალ საქორწილოდ,
კოხტა ბიჭების მზერა ალმასობს...
ემ, რა ტკბილი ხართ, ეშხით მოსილო,
ქალიშვილობის წლებო ლამაზო.

ს ა მ ა ნ დ ი

მჩე ალმობრწყინდა
და სიცოცხლის ურიცხვი ფერი
ალაგიოზის მარადიულ ნათელში მღერის.
ხარობს ბუნება,
ლამეს შერჩა ძილი, ზმანება...
ბრწყინავს ცვარნამი
და წკრიალებს ციცქნა ზარებად.
მუშაკობს გლეხი,
დღეა თბილი და სასურველი,
ჩიტების კლურტულს შერევია ვარდის სურნელი.
ამ არემარეს, —
თვით სამოთხის წალკოტს რომ ვაღრი,
ზედ აჩნევია
ქურთი კაცის მარჯვენის მაღლი.
ამ სისხამ დილით
ნეტავ ყელი ვინ მოილერა,
საიდან მოაქვს
ნიავს ქალის ტკბილი სიმღერა?!
ჰანგი მწუხარედ
ეფინება მიდამოს ირგვლივ,
ამ ხმას სიმღერას ვერ დაარქმევ,
კვნესაა იგი.

ამ სიმღერაში,

უუფლებო და საბრალისი,

ქურთ ასულების გულსაკლავი მოთქმა გაისმის.

შეწყდა სიმღერა —

ნაღვლიანი და გულსაწვავი,

გოგონას მკერდზე ჩამოშლია წყვილი ნაწნავი.

— ეს შენ ხარ, სონე?! —

გაახარა ძმა დის დანახვამ.

სოფელი, ტომი

დილას აქეთ გეძებს, სადა ხარ?!

რამ დაგალონა, ყული აღას ასულო, ასე?!

მითხარ რა მოხდა,

ცრემლი რატომ გიბრწყინავს თვალზე?!

ძმის თანაგრძნობამ

აატირა უფრორე სონე,

ძლივსა დგას ფეხზე.

წართმევია საბრალოს ლონე.

გოგონას გული

ამოხტოშას ლამობდა მკერდით.

ძმა დაჯდა მოლზე

და დაიკი მოისვა გვერდით.

— რა ცეცხლიც მიწვავს გულს,

პირველად შენ გიჩხელ, ამიდ.

თუმც მეკვება,

რომ საშველი დამადგეს ამით.

ყველაფერს გეტყვი,

შენ, გამგონე, ყური მათხოვე,

მამა სივიკზე —

ტაირ-ბეგის შვილზე მათხოვებს.

იქცევა ისე,

თითქოს ჩემთვის ქარგავდეს ჰკუას,
ჩირად აუ ავდებს
ტარ-ბეგის ვაეი ჩემს უარს.
ბევრჯერ ეცალა მოტაცებას,
მაგრამ აქამდი
ვერ აისრულა დანაპირი და დანაქალი.
ვერ შემაშინებს
ბედ-ილბალი რისბვით და წყრომით,
მაგრამ ჩემს გამო
ტომთა შორის რომ ატყდეს ომი?
ჩემი მიზეზით
მოძმედ სისხლი რომ დაილვაროს,
დარდით მოკლულმა
ჩემმა გულმა როგორ იხაროს?
— ნე სტირი, ყველას
ბეღნიერი ვეონივართ, დაო.
თითქოს ილბალთან
არაფერი გვქონდეს სადავო.
მათ თვალში. —
ჩვენზე ბეღნიერი, არაუინ არის.
არავის სჭერა
ჩვენი ტანგვა და გლოვის ზარი.
თავისუფლება გვენატრება
სიზმრად და ცხადად,
ძნელზე ძნელია
წინ აღუდგე ძველ წესს და ადაოს.
უფროსთა სიტყვა კანონია.
ახლავე სული
რომ გაგძვრეს,
ყურად არვინ ილებს

შენს ნება-სურვილს.

— ა, არა, ძმაო!

სულს სწყურია თავისუფლება,
განავარდება

ამ ქათქათა მზესთან, ლრუბლებთან.

— მერე? სივიკის

კლანჭებისგან რა ძალა გიხსნის,
რომ დაიღვრება

მოძმეთა და მოყვასთა სისხლი?

ოუ გაგიტაცა,

ვერავინ შეძლებს მერე შენს დახსნას...

რაც ჩვენი ტომის

თავზე ლაფის იქნება დასხმა.

ორ მხარეს შორის

რომ არ იყოს ქიშპობა მუდამ,

ტომთა სიმშვიდეს შეეწირო ზვარაკად უნდა.

— მაშინ ავდგები

და აქედან ავიბარგები,

რომ ვერ მომაგნონ,

ცხრა მთას იქით გადვიკარგები.

— ვერსად წაუხვალ, გიპოვნიან,

დათანხმდე, ის სჯობს,

საკუთარ თავს და

ჩვენც სიმშვიდე რომ მოგვანიჭო.

არ გაუგიათ,

ახოვანი, თვალად — ტანადი.

როგორ დაადგათ და-ძმას თავზე

პაპა სამინდი.

საყვარელ პაპის

ხილვამ და-ძმა აავსო ლხენით,

განთქმული იყო
შეკუით, ტომის მრჩეველი ბრძენი.
ალერსით უთხრა
(განა წყრომით და საყვედურით):
რამ მოგიყვანათ აქ,
მამათქვენს ხომ, არ ემდურით?!
ბადიშებს შერცხვათ,
მოარიდეს ბაბუას სახე,
ტომის ბრძენ თავკაცს
ვერ უმხელენ დარღა და ნალველს.
ბოლოს ქალწულმა
მოიქრიბა ისევ გონება,
უამბო პაპას
სულსა და გულს რაც ულონებდა.
— დამშვიდდით, შვილნო,
გასაკირში გმართებთ მოთმენა. —
თვით დინჯ მოხუცსაც
გაუბზარა ხმა აღშფოთებამ. —
არ უცხოვრია
სიპკონის ტომს აროდეს მრუდად,
უსამართლობას
გმობდა მისი აღათი მუდამ.
სად გაგონილა,
უნდა იყოს მართლა ჭალათი,
თუ არ გსურს, თავი შეგაყვაროს ძალის ძალათი.
ო, სიყვარული! —
ლალი როგორც ბავშვის ტიტინი —
თავისუფალი უნდა იყოს მუდამ ჩიტივით.
ძალად სად თქმულა!
სიყვარული თავისით მოდის,

ვინც ძალას ატანს,
ის მქმნელია ავის და ცოდვის.
შეიშრეთ ცრემლი,
გადიყარეთ გულიდან დარდი.
ვერვინ გადუვა
ტომის სურვილს და ტომის წადილს.
მძლე იყო მუდამ მისი სიტყვა და განაჩენი,
სიტყვის გატეხას
არ ყოფილა იგი ნაჩვევი.

ქვეშევრდომია ყული-აღას
სიპკონის ტომი,
თავს არვის ესხმის,
არ აოხრებს რბევით და ომით.
ნალდი ძმობა აქვთ
ტომის წევრებს, არ მტრობენ არვის.
ერთმანეთისთვის ყველა ძმაა
და მეგობარი.
ჭირში და ლხინში
ყოფნა მუდამ სჩევიათ ერთად,
დღეს ბჭობა ჰქონდათ
ყული-აღას ოჯახის წევრთა.
შედეგად არც რა მოჰყოლია
დავას და კამათს,
გადუწყვეტიათ სონეს ბედი
დედას და მამას.
— მისმინეთ, ხალხო! —
ყული-აღამ აღმართა ხელი.
სივიკის მამა —
ტაირ-ბეგი თანხმობას ელის.

მექორწილენი კარზე გვადგას,
ძალი და ლონე
არ შეგვწევს, უნდა გავათხოვოთ სივიკზე სონე.
ასულმა დედას ცრემლიანი მიაპყრო თვალი:
— არც მკითხავთ,
ტარი-ბეგის ვაჟზე მათხოვებთ ძალით.
— ასეთი არის, შვილო ჩემო,
ჭურთების წესი,
უნდა ატარო,
თუნდაც ტვირთმა მოგხაროს წელში.
ყოვლის შემძლეა
ტარი-ბეგის შვილი სივიკი,
არა გვაქვს
უკან დასახევი გზა და ბილიკი.
— თითქოს უბრალო ნივთი ვიყო,
თქვენსას არ იშლით,
გინდათ გამცვალოთ
ტარი-ბეგის ვაჟის ყალიმში.
არ შეისმინა ყული-აღამ
სონეს ეჯდრება,
გოროზი მამა შვილის გულში არ იხედება.
წამება ველარ აიტანა
საცოდავი დის,
ხმა აღიმალლა და გადუდგა მამას ამიდი.
— ხმა! როგორ ბედავ;
წინ ალუდგე მშობელის ნებას,
როგორ მიბედავ
მამას სიტყვის შემობრუნებას?!
უყურე ამას,
ამიდ, შენთვის რამდენჯერ მითქვამს,

რომ უმცროსისთვის კანონია
უფროსის სიტყვა.

— გემორჩილები, როგორც შვილი,
მაგრამ იცოდე,
ტაირ-ბეგის ვაჟს
მოვუსწრაფავ უმალ სიცოცხლეს,
ჩვენი დაჩაგვრა
ძალადობით თუ მოინდომა,
მოგჭამა ჭირი
ტომთა შორის მაშინ მშვიდობამ.
რა გაგვიჭირდა საიმისო,

ჭედს რატომ უხრი,
რატომ იმოყვრებ,
შვილს რად აძლევ თახსირს და ულირს.
რამდენი ქალის
სინდისი გათელა ფეხით?!

ახლა სურს ჩვენი დაშინება

მუქარით, კვეხნით.

ნუთუ. ვართ ასე უსასოო და საცოდავი?!

რას იტყვის ხალხი,

ხომ მოგვეჭრა საქვეყნოდ თავი!

— თავად სიმართლე

შენი პირით ღალადებს, ამიდ.

— თქვა და შვილიშვილს

პაპამ მხარი აუბა ამით.

— ოჯახი ჩვენი — შეძლებული,

წელგამართული

ვაჟკაცობით და სიმხნით იყო

ზუდამ განთქმული.

რაც მართალია, მართალია,

კარგს არ გვიქადის
შუღლი და მტრობა,
თუკი საქმე მივა იქამდი.
მოჰყვება ხალხის

ჩლეტას გლოვა და მწუხარება,
ქალს მოძალადე ქმარი მაინც არ ეყვარება.

მე ვუბნობ არა როგორც პაპა,
სიმშეიდის მდომი,
არამედ როგორც თავკაცი და
მრჩეველი ტომის.

ზილწის მოყვრობას,
დამონებას გვიჯობს ასწილად
ჩვენი სიწმინდის დასაცავად
თავის განწირვა.
უუბოთ თვისტომებს,
ნუ დავიწყებთ აქ ჩხუბს და დავას,
თავისი შვილის ბედი ხალხმა განსაჭოს თავად.

გახევებულა ყული აღა შიშით და ელდით,
ხვალ გადაწყდება ბედი სონეს
და ტომის, ბედიც.

ეს დღეც გათენდა,
დიდებული მზე დაპქათქათებს
ალაგიოზის მთის ზღაპრულად
ჩშვენიერ კალთებს.

ვერ იტევს სტუმრებს
ყული-აღას ეზო და სახლი.
საქმის ასაწონ-დასაწონად მოსულა ხალხი.
ბრძენმა სამანდმა
ღეთის სახელით დალოცა ტომი,

ბრძოლის დროს ბრძოლის მოყვარული,
შრომის დროს — შრომის.
დღეს ჩვენი საქმე
სამართლიან გადაჭრას ითხოვს.
ხმა ერისა და ხმა ლვისაო,
განსაჯეთ თვითონ.
ხმა სამანდისა
გაისმოდა დინჯად და ხაფად,
აღტაცებული
ხალხი ბრძენებაცს უსმენდა ხარბად.
— თავისუფლების
მზე არასდროს დაისუდრება.
ხალხი იცავდა,
ის დაიცავს თავისუფლებას.
— კრებას ამიდიც დაესწროსო, —
თევა ბრძენმა ბოლოს.
მერე დასძინა
— ნუმც ეძლიოს კეთილი ბოროტს.
ხალხი ბჭობდა და იგონებდა
სიპკონის ტომის
გმირულ საქმეებს.
გმირულ დღეებს ბრძოლის და შრომის.
მოსეულ დუშმანს
გააფრიებით ეომებოდა,
არ იმონებდა ვინმეს,
არც სხვას ემონებოდა.
გულადს და პურადს
არ სჩვეოდა სულით დაცემა,
ლამაზ ასულებს
სიპკონის ტომს ვერვინ სტაცებდა.

სონქსთან ერთად ტომის ბედიც წყდებოდა ახლა.
ფერარუნებდა ტაირ-ბეგი
მახვილს და ლახვარს.

და გადაწყვიტა ბრძენთა საბჭომ
არ მისცენ ქალი
ტაირ-ბეგის ვაჟს, —

დამოყვრება ვისაც სურს ძალით,
თუკი თავისას არ დაიშლის —
მომხედური იგი

ჩენც დაუუხედებით,
როგორც არის წესი და რიგი.
ურიცხვიც იყოს,
ვერასოდეს ვერ დაგვიმონებს
დუშმანი მანამ,
სანამ მკლავში გვერჩის ძალ-ღონე.

აქეთ მოცილეს
შევედავოთ პირიქით — გალმა.

და საომარი წამოიწყო სიმლერა ხალხმა.
გამოეგზავნა მოციქული
ტაირ-ბეგს ერთი:

დაგვამოყვრებსო ხვალ ერთმანეთს
მაღალი ღმერთი.

— გავემზადოთო საბრძოლველად! —
ბრძანა სამანდმა,
მოიმკის სიკვდილს,
სიკვდილს ეინაც გაუთამამდა.

ისევ გათენდა,
შეში ბრწყინავს ცვარ-ნამი ისევ.
მიაფრიალებს ნიავ-ქარი
იისფერ ნისლებს.

პატარძალივით მორთულია დედაბუნება,
ვარდთა სურნელი
სულსა და გულს ესალბუნება.
მიერეკება შარაგზაზე
ჩობანი ნახირს,
ბოლავს ბუხრები,
ფაციფულობს მშრომელი ხალხი.
ირგვლივ ყიქინი მოსდებია
შარებს და შუკებს,
სოფლის ბოლოში
მხედრიონი გამოჩნდა უკვე.
მაყრიონს უკან
კუდად მოსთრევს მტვერი თუ ნისლი,
ცხენთა ჭიხვინი
და ფლოქვების თქარუნი ისმის.
მოქრის სივიკი —
თეთრ ულაყზე ამხედრებული,
იმ სახლთან შედგა,
საპატარძლო სადაც ეგულვის.
დიდებულია მაყრიონი,
არ უნდა ქება,
მაგრამ შეცბუნდნენ,
წინ რომ არვინ შემოეგებათ.
ქურთი ხომ კარგი მასპინძლობით
არის ცნობილი,
აქ კი რა ხდება?!
დგას სივიკი ლახვარსობილი.
უცებ გაისმა სამანდის ხმა:
— რა გნებავს, ვინ ხარ?!
სივიკი შეკრთა

გააოგნა ამგვარმა კითხვამ.
მერე კი, როცა
გაუარა შიშმა და ძრწოლამ,
თქვა: სივიკი ვარ,
მინდა სონე შევირთო ცოლად.
როგორ მექცევით,
ასე უნდა დახვედრა სიძის?!
სიპყონის ტომმა
მასპინძლობა ამგვარი იცის?!
მოციქული რომ გაახელით
ეს იცის ღმერთმაც.
დღეს მეკითხებით: ვინ ვარ,
რისთვის მოვსულვარ თქვენთან?!
— სტყუი! ამდენი ჯარ-ამალით
მისთვის მოხვედი,
რომ შეგვაშინო,
მოგიხაროთ მორჩილად ქედი.
— არა, ბრძენქაცო,
დაშინება და დამონება
არ მქონდა ფიქრად,
მსურდა თქვენთან თავმოწონება.
მიტომ მოვუხმე
მაყრად ამდენ ტოლებს და სწორებს,
რომ ჩემი ტომის სიდიადე ენახა სონეს.
— ვის გააკვირვებ
ტომის სიმხნით და ბრწყინვალებით,
ლირსი ხარ კია,
რომ გიმზერდეს კაცის თვალები?!
აუბედურებ ქალიშვილებს
და თავს იწონებ,

სიპყონის ტომი
სულმდაბალ კაცს
არ მისცემს სონეს.
ვიცით რაც გინდა,
სონეს წაგვრა და ქცევა ხარჭად.
მაგრამ ვერ შეძლებ,
სულ ამაოდ ჩაგივლის გარჯა.
სიპყონის ტომი მამაცია,
ძალა ქადილის შესწევს,
არ არის შეშინება მისი აღვილი.
თუ მოვისურვეთ,
ფერფლად გაქცევთ, გაგაცამტვერებთ.
გაბრუნდით ჩქარა,
თორემ გვიან იქნება მერე.
თქვენთა მშობელთა
სამოსს შეცვლის თალხი და ძაძა,
სივიქს, მის მაყრებს
ბრძენის სიტყვამ თავზარი დასცა.
შეშინებულებს არც ერთს ფერი არ აღევს კაცის.
სივიკმა გულში
ჩაიმარხა ბოლმა და ლვარძლი.
გაიძვერობით,
ქლესობით და ტკბილ მასლაათით
დაყოლიება მოინდომა ბრძენი სამანდის.
— კვლავ სტყუის! —
თქვა და ბრძენი ჯიქურ მიეჭრა სტუმარს,
სივიკმა მხედრებს
ჰქა მაგათო — ანიშნა უმალა
მაგრამ მაშინვე,
მამაპაპურ სიმკვირცხლით, გზნებით

სიპყინის ტომის დევგმირებმა
იშიშვლეს ხმლები.
ემალშემართულ ჭარს
რომ მოავლო სასიძომ თვალი,
ვერას გავხდები,
გაიფიქრა, ამათთან ძალით.
— თუკი თავს დროზე არ უშველით,
მოწმეა ღმერთი,
ვერ გადარჩება
თქვენგან ამბის მიმტანი ერთიც
იცის გამჩენმა,
კაცის სისხლის არ გვიყვარს დაღვრა,
მაგრამ ჩვენს ტომზე ლახვრით მოსულს
ვაგებებთ ლახვარს.
მოწყდით თავიდან,
სხვას გაუხდი მოყვრად და სიძედ,
ჩვენი სახლისკენ მომავალი
გზა დაივიწყე
ტაირ-ბეგის ძე,
სხვის დაჩაგვრას მუდამ ჩვეული,
გაწმილდა, უკან გატრიალდა სირცხვილეული.
აღარ შვენოდა
ტანსაცმელი მხედრებს მდიდრული,
ყინჩად მოსულნი
მიდიოდნენ თავჩაქინდრულნი.
შინ ბრუნდებოდა
ეითომ მოყვრად მოსული მტერი,
მიჩაქჩაქებდა,
და გრძელ კუდად მისთრევდა მტვერი.
ბრძენს ახარებდა

გადარჩენა ტოშის უვნებლად,
შეულახველი ლირსება და თავისუფლება.
ეს გამარჯვება
ახარებდა დიდს და პატარას
იყო ზეიმი,
მზე აფრქვევდა სხივებს თაკარას.

მ ა მ ა ც ი

იყო კუნძული, დიდი ხნის წინ,
გადაღმა ცხრა მთის —
გაბრწყინებული ყვავილების
ფერადი ნათლით.
იყო თუ არა, არსებობა
იმ მიწის, იმ ცის
დანამდვილებით ქვეყანაზე
არავინ იცის.
მოხუცებული მეწისქვილე
ცხოვრობდა ერთი —
დავიწყებული რა ხანია —
კაცის და ლმერთის.
ლარიბს და ლატაკს
ერთი მუჭაც არ ჰქონდა ფქვილი,
ჰყავდა მეუღლე ავადმყოფი,
საპყარად ქმნილი.
ერთხელ მოხუცმა, უშვილძირომ,
რაა ხალისი
რომ არ უგრძნია,
ცოლს გაანდო — ფიქრი თავისი:

— ამ საწუთროში არ გვინახავს
 სიკეთე დღემდი,
სხვისი ნახმარი ტანსაცმელით
 გვმოსავდა ბედი.
ვიდოდნენ დღენი —
 სავსე ჩვენი ტანჯვით, გოლგოთით,
თავი გაგვქონდა
 გარეული მხალით, სოკოთი.
წავა ზამთარი,
 გაზაფხული დაიწყებს უეტქვას,
მაგრამ ჩვენ რა გვაქვს,
 ყველაფერი წაგვართვა ლმერთმა.
დამთავრებული არც კი ჰქონდა
 გერ საუბარი
მოხუცს, რომ ამ დროს
 კარს მოადგა უცხო სტუმარი.
მუხლმოდრეუილი მიესალმა
 მასპინძლებს მგზავრი
და ჭაბუკის ხმა წყრიალებდა
 ისე ვით ზარი:
მგზავრი გახლავართ,
 მედახიან უშიშარს, მამაცს,
ბულბულს მადრიან,
 როცა ვმღერი, ბულბულის ხმა ჩაქვს.
ვარ თამამი და გაბედული,
 გითხრათ მართალი,
ამ ქვეყანაზე
 სირბილშიაც არ მყავს ბადალი
დიდი ხანია ვმოგზაურობ,
 სულ ფეხით ვსერავ

მთა-ბარს, სიმშვიდე და ლოგინი
არ ვიცი ჭერაც.
იმდენ ფათერაქს გადაუუჩი,
ვერ მოთვლის ენა.
მინდა აქ დავრჩე,
ერთი გვქონდეს კირიც და ლხენაც.

მოხუცმა უთხრა:
სიკვდილმაც კი ვერარა მიყოს
აწი, ჩემს სახლში
თქვენი მოსვლა კეთილი იყოს.
დაბრძანდი შეილო,
დაისვენე ლვთიურო კაცო,
რადგან შენ მოხველ,
კიდევ მინდა ცოტა ხანს გავძლო.
მერე დასძინა:

ზედ გეტყობა რომა ხარ სათნო,
გონება შენი, გამჭრიახი,
მზესავით ნათობს.

დიდხანს გელოდა
მიფშუკული ეგ ჩემი კერა,
არ დარხეულა ჭაბუკის ხმა
ჩემს სახლში ჭერაც.

ასე შევედით
სიბერეში უშვილძირონი,
ქოხის სიბნელეს
არ ელირსა ნათლის მირონი.

ჩემი სიმდიდრე წისქვილია
და ციცქა ქოხი —
ალსავსე მხოლოდ არქონებით,
კვნესით და ოხვრით

დღეს უსამანოდ

შენითა ვარ გახარებული,
გაგვისხივოსნე სიჭაბუკით
ყოფა ბებრული.

მოყმემ დაიწყო:

არ მჩვევია ტრაბახი, კუეხნა,
ვარ უთვისტომო,
ნათესავი არა მყავს ქვეყნად.

დაერჩები თქვენთან

და გიწამებთ მამად და დედად,
მშობლიურ სითბოს

თქვენს მლიმარე თვალებში ვხედავ.

— მე ლატაკი ვარ, —

ბერიკაცმა უთხრა ვედრებით,
რაცა, მაქვს ხედავ:

ცარიელი ქოხის კედლები.

ოღონდ ეგ არი:

შენმა მოსვლამ აგვავსო რწმენით
და ჩვენს იმედად

სიჭაბუკე ანთია შენი.

მიირთვი, შვილო,

ეგ მარილი, წყალი და პური,

არ დაგვიწუნო,

მორთმეული სულით და გულით.

ივახშმეს, დაწვნენ,

დაეუფლა ყველას ლრმა ძილი,

ხედაედნენ სიზმრებს,

არ აკრთობდათ ეშმა, მაცილი.

განთიადისას გაეღვიძათ

სამივეს ერთად,

თვალს ახარებდა
 დიდებული ზეიმი ფერთა.
ჭაბუკი უმალ წამოფრინდა
 ჩიტივით ზეზე,
გავიდა გარეთ და ილოცა
 ცაზე და მზეზე.
მერე გაუყვა
 წისქვილისკენ მიმავალ ბილიკს.
ჭაბუკს მოხუციც
 მიჰყვა უკან ნაბიჯით ფრთხილით.
მამაცმა წისქვილს
 სიყვარულით გაშუქებული
მოავლო თვალი,
 იდგა წლობით დაუქმებული.
შევიდა შიგნით,
 დოლაბები ხელად მოჰკოდა,
ვეება ქვები
 კენჭებივით მიჰკონდ-მოჰკონდა.
მიუშვა წყალი,
 და ბზრიალი დაიწყეს ქვებმა,
მოედო სოფელს
 ხელმიდლიან ჭაბუკის ქება.
სული ჩაუდგა ბიჭმა წისქვილს,
 წისქვილმა — სოფელს.
გულში იკრავდა
 ხალხი თავის კეთილისმყოფელს.
ჭაბუკი უველას,
 ვისაც რისი სურდა ავება,
ეშველებოდა,
 თვლიდა ძმებად, ამხანაგებად.

ხელს უმართავდა ყველა ღატაქს,
საწყალს, საცოდავს
და გასამრჩელოს ღებულობდა
ძალიან ცოტას.

პატივისცემით ეპყრობოდა
მამობილს მუდამ,
უსმენდა კრძალვით,
მისი რჩევა მიჰქონდა გულთან.

ერთხელ შვილობილს
მეწისქვილემ მიმართა ასე:
გვაჩუქა ბედმა შენი თავი —
სიკეთით საესე:

ნუ დაიზარებ კვლავაც გარჯას,
ენდევი მამას,
არ დაგივიწყებს არასოდეს
სოფელი ამაგს.

მე დავუძლურდი,
შენ ხარ ახლა ქომაგი სოფლის,
იცის სოფელმა
ფასი შენი დალვრილი ოფლის.

კვლავ მისი ჭირის
მოზიარე იყავი, შვილო,
ძმობის ულელი
მაგ ქედიდან არ მოიცილო.

— მამავ, წავიდა დრო შიმშილის,
ტანჯვის და ოხერის
დღეს გვაქვს შეძლება

რომ ახალი ავაგოთ ქოხი.
შენ რომ არ ძალგიძს მოხმარება,
მაგას ნუ ნალვლობ,

ქოხს ავაშენებ თავად
ჩვენი წისქვილის ახლო.
ლმერთმა დღეგრძელებულს,
გულში მედო დიდი ხანია
ქოხის აგება,
დღეს ვესწრები და მიხარია.
აგებდა სწრაფად,
არ ახსოვდა არც ჭამა, არც სმა
მაშინ ადგა და
ჭაბუკს უთხრა მოხუცმა კაცმა:
— ო, შვილო ჩემო,
თავს რად იკლავ
დღედალამ შრომით,
მარტოკაკალა ვერ გახდება
ვერაფერს ლომიც.
ტაშს ვერ დაუკრავ ცალი ხელით,
ეცადო ბევრიც.
ერთობაშია ძალა მხოლოდ,
დამიკარ კვერი.
სიკეთეს თესდი მუდამ,
თემი გიდგას თავდებად.
ხალხს დაუძახე,
დახმარებას არ დაგზარდება.
ერთისთვის არის მხოლოდ
სახლის აგება ძნელი,
თორემ რა არის
თუ სოფელმა მოჰკიდა ხელი.
სადაც არსებობს
თანხმობა და ძმობა ნამდვილი,
იქ ალსრულდება

ხალხის ნატვრა,

ხალხის წადილი.

უხმეს, მოზღვავდა

ხალხი ქმური სულისკვეთებით,

გახურდა შრომა

და გაფრინდა ცისკენ კედლები...

და მაშინათვე,

გადახურვა დამთავრდა როცა,

აღმოსავლეთმა ქოხს ნათელი

ლიმილად ტყორცნა.

აცვავდა თემი,

გადაიქცა ბალად და ტევრად,

ხალხის გულებში

სიხარულის არ არის ტევა.

მომრავლდა ჭოგი,

შრომა განდა ხალისიანი

და ბაჯალლოსფერ პურის ყანებს

გააქვს შრიალი.

ერთხელაც მამას

ეტყვის ვაჟი სახელგანთქმული:

— საბედნიეროდ, ახლა

წელში ვართ გამართული.

მე მსურს დღეიდან

ჩვენს წისქვილში სოფლის გლეხობა

ფქვავდეს უმინდოდ,

უსასყიდლოდ, ქერსა და ხორბალს.

არ უნდა დავდოთ ერთ სასწორზე

კარგი და ავი,

უნდა გავმიგნოთ ერთურთისგან

თეთრი და შავი.

თუკი ვერ არჩევს,
ვერ ასხვავებს
კეთილს და ბოროტს,
იქნება ხალხი დამნაშავე
მხოლოდ და მხოლოდ.
შიალწევს მიზანს უსათუოდ
სიკეთე ჩვენი,
მშრომელი ხალხი
ალივსება ერთურთის რწმენით.
დე აგრე იყოს, როგორ გეტუვი უარს და არას,
დე, ბოროტებას
ამარცხებდეს სიკეთე მარად
ერთს გეტუვი კიდევ:
ვიცი რომ ხარ კეთილშობილი.
არ მეგულება კაცი თემში
შენზე ცნობილი.
ბოროტ ვაჭართა კლანჭებისგან
შენ უნდა იხსნა
ხალხი, ეს უნდა დაისახო
უმთავრეს მიზნად.
არ მოვაშორეთ თუკი დროზე
სოფელს წურბლები,
ვერ გავიხარებთ
ჩვენ ნამდვილი თავისუფლებით.
მიზეზს ეძებენ:
დაიმონონ მათგან ვნებული
ხალხი, სოფელი დაანგრიონ აყვავებული.
ჭაბუქმა ჯარის შეგროვება
დაიწყო უკვე,
ეძახდა მხოლოდ მკლავლონიერ,

გულად ვაჭრებს.

ყოველდღე წვრთნიდა,

ასწავლიდა ფარიკაობას,

სროლას, სიმარდეს,

სიმამაცეს, გამბედაობას.

ხალხის რისხვაზე

მითქმა-მოთქმა შეიქნა სოფლად.

მუშტად შეკრულან

რათა ვაჭრებს უტირონ ყოფა.

ერთად თესავენ,

ერთად მკიან, პურობენ ერთად.

ემზადებიან შესაბმელად

საძულველ მტერთან.

ერთი — ყველასთვის

და სუყველა ერთისთვის ზრუნავს.

არ მოსწონთ ვაჭრებს:

სოფლის ჩარხი წალმა რომ ბრუნავს.

უსუდებათ გული ბოროტებით,

რისხვით და წყრომით,

სცემენ დაფდაფებს,

გლეხეკაცებთან სწყურიათ ომი.

რევლივ მსროლელთა

ზავთიანი სიმღერა ისმის,

სოფლის დაცვისთვის

მზად არიან გაიღონ სისხლი.

იშიშვლეს ხმლები

მამაცურად ეკვეთნენ ვაჭრებს.

გუდით მსხვრევა,

ლაწა-ლუწი ფარებს და ჩაჩქნებს.

შეცლებდაბერილ ვაჭართ რაზმი

მოისრა თითქმის,
პირისახიდან ზოგს სისხლი სდის,
და ზოგსაც — ხვითქი:
ვერ გადაურჩნენ
დატყვევებას გაქცეულებიც
უკვირდათ, დარტყმას არ ელოდნენ
ასეთს სრულებით.

ამ ამბის შემდეგ
კიდევ უფრო იქნა განთქმული
მოყმის სახელი,
მისი ბრძოლა გოლიათური.
დასტურ, იბრძოდნენ მამაცურად
სხვა ვაჟაცებიც,
კვეთება მათი
იყო შიშის ზარის დამცემი.
— ახლა კი დროა, —
თქვა მოხუცმა დავაქორწინოთ:
გმირი ჭაბუკი,
მაყრულის ხმა სოფელს მოვფინოთ.
შესაფერისი ჭაბუკისთვის
მოძებნეთ ქალი.
კეთილი, სათნო, მშვენიერი —
მომტაცი თვალის.
მონახეს ქალი —
მთვარესავით ბნელს რომ ანათებს
და დიდებული
საქორწილო ლხინიც გამართეს.
განვლიეს ტკბილად
ბედნიერად მთელი ცხოვრება
არ განუცდიათ რაა შიში და არქონება.

ძურთისტანი

ქურთისტანს ჩემსას,
 სამშობლო მიწას,
 შამა-პაპას და მამაც წინაპარს,
 რა დამავიწყებს ხატებას მისას, —
 წამსვე დავლანდავ, თვალს რომ მივნაბავ!
 ქურთისტანს ჩემსას,
 კერიას გმირთა,
 ასწლეულებში კვალის გამომტანს.
 ძალმომრეობის ვერ სძლია ზვირთმა,
 გამარჯვებისკენ მოუხაროდა.
 შენში ხმა მესმის ბორგვის და ჯანყის
 და მოწოდების ხმა მამაცური.
 გადაიყარე ნისლი და ჯანლი,
 გიცავდა ქურთი კაცადკაცური.
 რამდენჯერ ცადეს შენთა მთა-გორთა
 სოფლის, ქალაქის ნგრევა ვერაგთა,
 მაგრამ მტარვალმა ველარ დაგკორტნა,
 რადგან შენს მიწას გმირნი შეაკვდნენ.
 ო, ქურთისტანი, შენით ვამაყობ
 შენ გამიქარვე დარდი, ნაღველი.
 საღაც წავედით, ყველგან ავმალლდით,
 როს გვესმის შენთა გმირთა სახელი.

მახარებს შენებრ მოთმენა ჭირთა,
ბევრის ატანა, ბევრის გატანა.
ხმალს მოიქნევდი, საითაც ჭირდა,
ღიდ მტერს უძლებდი ასე პატარა;
და შენი შვილი — გმირი ბარზანი
აქ უხვდებოდა მტრის შემოსევას.
შენ მამაცობას ახლაც გვასწავლი,
ეს იყო მუდამ შენი ოცნება.
ეს შენ იყავი,
სოფლად,
ქალაქად,

ვინაც ვაჟკაცთა აქვანს არწევდა,
ვით მიართმევდი შვილებს ზვარაკალ
ქვეყნის ამკლებთა, ქვეყნის მძარცველთა?
ო, ქურთისტანო,
შეილთა მამაცთა
მუდამ აძლევდი ხელში იარალს .
შენთან ჭიდილში ბევრი დამარცხდა,
ვინც უკულმართი გზებით იარა.
შენს მზიანეთში ქურთის, არაბის
და სხვა ხალხების ძმობა-ერთობაშ
გამარჯვებათა რეკეს ზარები,
გადურჩნენ გვემას და ულმერთობას.
და მიწა შენი, ერთი ნაჭერი,
სულ ერთი ციცქა — ხმლის დალირება,
მილიონწლობით მტერთა ნაჭერი
შენ დაგიბრუნეს შენმა შვილებმა.
ო, ქურთისტანო, შენზე სიმლერა
არც მომწყინდება, არც გათავდება.

შეც შენებურად გული მიღელავს
და დაგდგომივარ ტრფობის თავდებად.
მაშ, მიითვალე, შენი რაც არის —
შრომა,

გმირობა,
განავარდება.

ეს ხომ ლვაწლია შენი ბარზანის, —
მან დაგაბნია გულზე ვარდები.
ქურთისტანს ჩემსას სიცოცხლე ჩემი —
იმ პირველ აკვანს ლალი ოცნების.
თუმც აქ მახურავს მოძმეთა ჭერი,
სიმღერის ფრთებით შორსაც მოგძებნი.
იღიდოს შენი მიწის ბარაქა,
დალერილი სისხლის ყოველი წვეთი.
შემომიწირავს შენთვის ზვარაკად
ეს უწრფელესი სიმღერაც ერთი.

მებრძობა

რომ გავიხსენებ დღეთა მზიანთა,
სულის სალხენად ისიც მეყოფა,
გულში იმედი ამობრიალდა, —
მე შენ გხვდებოდი პირველ მეგობარს.

და მერე ძმობა ჩსე ამაღლდა,
ეით გუმბათები თეთრი შენობის.
გულს მოკრძალება მუდამ თან ახლდა,
თუმცა ერთმანეთს ვხმობდით „შენობით“.

რა კარგი იყო ერთად ნავარდი
განთიაღისას ლალი ოცნებით!
ეთხოვებოდნენ გულებს ტატით
იმ გაღასულთა დღეთა ლოცვები...

ხიალევ ჩემო, ხიალევ ჩემო,
ოცნების ჩემის ჭრელო გუგულო!
შემოეფარე ლექსების ჩეროს,
შენი ფრთების ქვეშ რომ ვისულდგმულო.

რა დაგვავიწყებს იმ დღეთ, ჩვენ როცა
ჩამოვსხდებოდით ერთად, ხიალევ!
სულ ჭაბუკობა გვსურდა გველოცა,
ამონთებული გულში სიამედ...

და ეს დღეები დარჩება მუდამ,
ვარდ-ყვავილებით დაიკოცნება.
სულ მუდამ ახლოს იქნება გულთან,
სულთანაც ხიალე — ჩემი ოცნება!.

მუსიკური პარტია

დავხედავ მამულს და მყის იფეთქებს
გრძნობა, ლექსებად რომ მიმღერია.
და თუ რამ არის ჩემში სიკეთე,
პარტიავ ჩემო, შენმიერია.
აბა, დახედეთ მიწას რუსთავის
და ამწვანებას ხრიოკ გორების, —
თუ ჯეჭილების ფილტვით სუნთქავენ,

ეს წყალობაა შენი გონების;
არის წყალობა და კიდევ მეტიც —
ცაში აფრენა ხომალდოა რაშით, —
ეს ყველაფერი შენს სახელს ერთვის,
ყველა ამ საქმეს ედექი მხარში;
ანდა ლაშქრობა ჩვენი ყამირზე,
წლებს ყიუინად რომ გადაუარა, —
აბა, ვისია, ერთი ამიხსენ,
მაშ ვისით არის, შენით თუ არა?!
მაშ ვისით არის, თუ არა შენით,
რომ დაუურლვიეთ ციმბირს სიმშვილე, —
ტრამალს მოედო სინათლის ჩქერი,
დაბა-ქალაქნი წამოიჩიტნენ.
ან მდინარეთა მთელი ლაშქარი
რარიგ მოვთოკეთ შენი საჭეთი...
ბევრი ამგვარი,

ბევრი ამგვარი

არის შედეგი დიდი განკვრეტის.
შენა ხარ ჩვენი სამშობლოს ფრთხები,
შრომაც გინახავს, ბრძოლაც ფიცხელი,
სულ მოწინავე ხაზებზე დგები,
კომუნიზმისკენ შენ მიგვიძლვები.

განუორება

თეთრი ხალიჩა აგია ირგვლივ,
ფანჯრიდან თოვლი თვალს ჭრის ციმციმით,
გაშიშვლებული ხეების რიგი
გათეთრებულა თითქოს სიცივით!

დგას ტყვიისფერი ლრუბლების ჭარი,
თითქოს საომრად აბჭარს ისხამდეს,
დაფარა მთები, დაფარა ბარი,
თბილისის თავზე ქარი მრისხანებს!

დაე, ქარბუქმა დაფაროს ზეცა,
ჩადგეს ჩვენს შორის ბოროტ კაცივით,
გულში კვლავ ტრფობა მინთია ცეცხლად,
თუმცა თვე არის, რაც ჩვენ დაცცილდით!

თოვლიანი მთის გადალმა ცხოვრობ,
ო, ეს სიშორე ლმერთმა დალახვროს,
ჩვენ უნდა შევხვდეთ ერთმანეთს ბოლოს,
ეს გულიც თითქოს ამას მკარნახობს!

მაგრამ შორსა ხარ

და გულით გლოცავს
ჩემი ოცნება — შენით გამთბარი,
ნეტავ იმ დროს, ვიყავით როცა
ქართული ცისქვეშ ზაფხულ-ზამთარი!

ჩემი მეგობარი

ლამე ჩადრით მოსავს გორებს,
ქარის ფრთებზე თრთის ნისლი,
უცბად შენს თავს მომაგონებს
ანთებული თბილისი!

გამახსენდა ბრძოლის ველი,
როს ვიცავდით სამშობლოს,

ო, ის გზები, ომის გზები
აწი ლმერთმა გვაშოროს!

უკვე ასაკს გადამიცდა, —
სამხედროდან გამოველ,
დრო გავიდა, ახლა ვიცავ
მილიციის კანონებს!

ხშირად კიდეც ვმორიგეობ, —
ეს ხომ ომში ვისწავლეთ,
წესრიგს ვიცავთ შინ და გარეთ,
ვიცავთ ქვეყნის სიწყნარეს!

კიდევ ბევრი წუთი გავა
ტელეფონის რეკვაში...
თუმც აღარ ხარ, მაგრამ მაინც
ვმორიგეობთ მე და შენ!

როგორ იძია უცრი გლეხაა გოგონაა

ეს იყო წინათ, შორეულ დროში.
ერთად ცხოვრობდნენ პატარა ქოხში
დედა აზნიფი, შვილი გულნაზი
და უმზისსხივო დღეთა ბრუნვაში
ტანჯვა-გვემაში დრო მიღიოდა,
ჰუიოდ-ჰშიოდათ, ცრემლი სდიოდათ,
ქვასაც დასწვავდა იმათი ცოდვა
და, ვით მათს ჭერქვეშ, სოფლად დაძრწოდა
შიმშილი როგორც ავი აფთარი.

ძლივს გაიტანეს გრძელი ზამთარი
და გაზაფხულმა გაიღვიძა რა,
შიმშილმა უფრო მეტად იძალა.
და დიდ-პატარას უწუხდა გული,
სად ვიშოვოთ სათესლე პური...
ცხოვრობს სოფელში კაცი მდიდარი,
არ აქვს სინდისი არავითარი,
მაგრამ მუხანათს, აღსავსეს გესლით,
ბლომად აქვს სარჩო, პურიც და თესლიც.
ის — ომარბეგი სძულს სოფლად ყველას
და მარც უნდა მას სთხოვონ შველა.

და ომარბეგი მიდის აზნიფიც,
ერთ ფუთ ქერს სესხად შესთხოვს მტირალი.
სდუმს ომარბეგი, მერე აღზნებით
ამბობს ბოროტი თვალით მზირალი:
— როგორ გარჩინოთ ყველანი, მითხარ,
მოგცე და მერე ვიცხოვრო რითლა...
— ჩემს სიკვდილს ნიშნავს შენი უარი,
დასალუპავად არ გამიმეტო...
სარგებლით მოგცემ, მოვმკი თუ არა,
ჩემი პირობის გქონდეს იმედი.
და ომარბეგმა მსახურებს უხმო —
მიეცით ქერი! — ანიშნა უხმოდ.

გულნაზი დედას დიდხანს ელოდა,
შფოთავდა, ლელვით გზას გასცემეროდა, —
ვაითუ დაბრუნდეს ხელცარიელი,
ვაითუ წლეულსაც დავრჩეთ მშიერი...
და აი უცებ გულნაზი ხედავს,

მოდის და მოაქვს ტომარა დედას.
და ქერის შოვნით ბედნიერს ყოვლად
სახე ლიმილმა გაუცისკროვნა.
არ გაეხილნა ჯერ რიერაქს თვალი,
დედა-შვილმა რომ დატოვა ქოხი,
თან წაიყოლეს მინდორში წყალი,
წერაქვი, ბარი, ფოცხი და თოხი.
იქ აქვთ მწირი და ქვიანი მიწის
ნაკვეთი — მტკავლის დაღება ერთი.
წვალობენ, წელში წყდებიან მიწყივ,
არც მიწა სწყალობთ და ალარც ლმერთი.
ადრე დილიდან გვიან ლამემდე,
შრომობდნენ, ტკივილს ვერ იამებდნენ,
მიწას ალბობდნენ ოფლ-ცრემლის ჩქერით
და როგორც იქნა დათესეს ქერი.
...ზაფხულს ელიან დედა და შვილი
გულის თრთოლუით და გამკრთალი ძილით
და არ შორდებათ არც ერთი წამით
უხვ მოსავალზე ოცნება ტკბილი.
ჰა, ალოობის ჩამოდგა უამი
და დედა-შვილსაც უხმო სამკალმა,
გაიწყრიალა წყვილმა ნამგალმა,
მომქეს, გაზიდეს სახლში ნამკალი
და რამდენიმე ფუთი მარცვალი
იმ უსაშველო გაჭირვებაში
ბედნიერებად ექცა დედა-შვილს.

ეს მარცვალი რომ დაზოგვით ხარჯონ,
გაზაფხულამდე ეყოფათ სარჩოდ.
ვერ შეეხებათ შიმშილის ბრჭყალი,

არც ომარბეგის ექნებათ ვალი.
და ვერც მოასწრეს ტომრებში ჩაყრა —
მათი იმედის ლამპარი ჩაქრა.
მათ ომარბეგი მოადგათ კარზე,
თან მსახურების ახლდა ამალა,
იმ გულბოროტმა და ცოდვით სავსემ
თვისი სიხარბე ვეღარ დამალა.
მოძალადური აღმართა ხელი
და მსახურთ ხელით სულ ერთ ფუთ ვალში
აზნიფს წაართვა რვა ფუთი ქერი.
დედა-შვილს ცრემლი ჩაუდგა თვალში,
ან ლვთის ან კაცის რაილა სწამდეთ...
სულ ორი ფუთი ქერილა დარჩათ,
როგორ იცხოვრონ მომავალ წლამდე...
აზნიფი ავად გახდა დარდისგან,
ძლივსლა ახელდა თვალებს ხანდახან.
დედის ტკივილი სტანგავდა გულნაზს,
მოხუც ქალს როდი აკლებდა ზრუნვას.
ტყეში, მინდორში; წასული ცალად
კრეფდა, ხარშავდა კენკრას და ბალას.
მარცვალს ზამთრისთვის უფრთხილდებოდა,
ყოველ გარიერაჟს ზეზე ხვდებოდა.

გულნაზი დედას და საკუთარ თავს
ზამთრის მოსვლამდე ჰკვებავდა ასე.
ცა ახლა თოვლის დიდ ფთილებს ართავს,
არ გაისვლება ლრმა თოვლში გზაზე.
ახლა კი უნდა დაფქვან მარცვალი,
მაგრამ როდემდე ეყოფათ მერე...
არა და რა ქნან, სხვა გზა არც არი,

სწუხან და დარდით იკვნეტენ ხელებს.
და აი ერთ დღეს გულნაზი დედას
ეტყვის: — ნუ დარდობ, იყავი მხნედა.
შენ რომ შეგფერის, ისე დადინჯდი,
დედავ სნეულო, დედავ მშიერო,
იმ ბილწ ომარბეგს ჩვენი ტანჯვისთვის
მე გადავუხდი სამაგიეროს.

— რას ამბობ, შვილო, რით გადაუხდი? —

ჰქითხავს მოხუცი ცრემლმორეული.

— რით? — ეშმაკობით. ისე გავუხდი
საქმეს, ნატრობდეს სიკვდილს წყეული.

— მაგ განზრახვაზე აიღე ხელი,
ომარბეგია მგელი და გველი,
ასეთ კაცთან კი ჭიდილი, შვილო,
სახიფათოა და ძნელზე ძნელი.

— მე მასთან შინამოსამსახურედ
დავდგები! — მტკიცედ ამბობს გულნაზი.

— ეგ რა სთქვი, შვილო, რა გამაგონე, —
დედა ათროთოლდა ვით უსურვაზი, —
იმ გულლვარძლიანს სძულს კაცთა მოდგმა
და შენ, ყმაწვილ ქალს, დაგლუპავს, ვიცი,
გერჩივნოს ასე ტანჯვა და მოთქმა,
არ მოისურვო ნახვაც კი მისი.

გულნაზი მაინც მეორე დილით
ომარბეგის სახლს ნაბიჯით ფრთხილით
მიუახლოვდა. ის თავის სახლწინ
დგას გულზეიადი, კუშტი და მკაცრი.

— რით ვემსახურო ქალბატონს, მითხარ?

— მას ომარბეგი დაცინვით ჰქითხავს.

სწუხან და დარდით იკვნეტენ ხელებს.
და ა ი ერთ დღეს გულნაზი დედას
ეტყვის: — ნუ დარდობ, იყავი მხნედა.
შენ რომ შეგფერის, ისე დადინჯდი,
დედავ სნეულო, დედავ მშიერო,
იმ ბილწ ომარბეგს ჩვენი ტანჯვისთვის
მე გადავუხდი სამაგიეროს.
— რას ამბობ, შვილო, რით გადაუხდი? —
ჰქითხავს მოხუცი ცრემლმორეული.
— რით? — ეშმაკობით. ისე გავუხდი
საქმეს, ნატრობდეს სიკვდილს წყეული.
— მაგ განზრახვაზე აიღე ხელი,
ომარბეგია მგელი და გველი,
ასეთ კაცთან კი ჭიდილი, შვილო,
სახიფათოა და ძნელზე ძნელი.
— მე მასთან შინამოსამსახურედ
დავდგები! — მტკიცედ ამბობს გულნაზი.
— ეგ რა სთქვი, შვილო, რა გამაგონე, —
დედა ათროთოლდა ვით უსურვაზი, —
იმ გულვარძლიანს სძულს კაცთა მოდგმა
და შენ, ყმაწვილ ქალს, დაგლუპავს, ვიცი,
გერჩივნოს ასე ტანჯვა და მოთქმა,
ამ მოისურვო ნახვაც კი მისი.
გულნაზი მაინც მეორე დილით
ომარბეგის სახლს ნაბიჯით ფრთხილით
მიუახლოვდა. ის თავის სახლწინ
დგას გულზვიადი, კუშტი და მკაცრი.

— რით ვემსახურო ქალბატონს, მითხარ?
— მას ომარბეგი დაცინვით ჰქითხავს.

და მას გულნაზი პასუხობს მშვიდად:
— მოსამსახურედ დაგიდგეთ მინდა.
— რა შეგიძლია, რის გაკეთება?
— ყველაფრის რასაც ბრძანებს ბატონი!
და ომარბეგი უფრო ფეთდება,
გულნაზის მტკიცე სიტყვის გამგონი.
— გლეხის გომბიოვ, რა იცი მდიდარ
ოჯახში რა და როგორ აკეთო. —
გულნაზი ისევ პასუხობს მშვიდად:
მიმსახურეთ და მერე მნახეთო.
— ვერ დავიჭერებ, რომ ასე გამხდარს
შრომა შეგეძლოს ზაფხულ და ზამთარ.
მაგრამ თუ გულით გწადია ასე,
მიგიღებ და ჩემს ოჯახსაც განდობ,
ოლონდ იცოდე ბატონის ფასი
და მოტყუება არასდროს სცადო.
გულნაზმა თავი მდაბლად დახარა
და მადლობის თქმაც არ დაახანა:
— ლარიბი გოგო რომ შემიკედლეთ,
მადლობა როგორ გამოვთქვა ნეტავ...
არ დავივიწყებთ თქვენს ღიღ სიკეთეს
არც მე, არც ჩემი მოხუცი დედა.

და ომარბეგი ფიქრობდა გულში:
არ უნდა იყოს გოგონა ურჩი,
ოჯახს საქმეში გამოადგება,
ცოტა ხნის შემდეგ მისგან დადგება
პატიოსანი, კარგი მსახური.
ომარბეგს სარჩო და ჭირნახული
უხვად აქვს, ლაშის უწყვეტ წყაროდ დის,

მაგრამ ეს მცირე არის სასჯელი,
ბოროტი კაცი, სოფლის მტანჯველი
მეტის ღირსია! — და ყოველ დილას
თესლის შესანახ სარდაფუში ფრთხილად
შეაქვს კოკურით წყალი და მარცვალს
ასხამს. — ესეც შენ, იმ ტანჯვის ნაცვლად
რაც მშრომელ გლეხებს თავს დაატეხე!

დიღხანს გაგრძელდა იმ წელს ზამთარი,
დიღხანს ავობდა ყინვა — აფთარი.

და ჰა, გაშუქდა ცა დათალხული,
უკვე მომდგარა კარს გაზაფხული.
მისი ხმა უკვე მინდვრებსაც ესმის,
უნდა სათესად მომზადდეს თესლი.
ხსნის ომარბეგი სარდაფის კარებს,

უყურებს და ვერ უჭერებს თვალებს.
და უმძაფრესი სიღამპლის სუნით
გულშელონებულს ენუთვის სული.
სოფელს სათესლე მარცვლის ამბავი

წამსვე მოედო. თესლი დამპალი
ვის რაღათ უნდა. ომარბეგს დიღხანს
სესხისთვის არვინ არ მიაკითხავს.
თვით ომარბეგიც რაღას დათესავს,

ბოლმისგან ლამის გაუსკდეს გული
აღარც მტერს უნდა, აღარც ნათესავს
თუ არ ექნება სარჩო და პური.

მას შემდეგ ბევრი გასულა წელი,
ქურთ ხალხს კვლავ ახსოვს ლეგენდა ძველი,
თუ გულბოროტი მდიდარი როგორ
დასაჯა გლეხის უბრალო გოგომ.

დიდება შენდა, დიდო ოქტომბერო,
 მარად დაგველოცოს ოქროს ქართაბერვა!
 ბედნიერება სიზმრად დანახული
 ხომ შენ შეგვიცვალე ლხინით, გაზაფხულით.
 და ქურთნიც, ვითარცა ვრცელული რუსეთი,
 თვისისუფლების დიდ წყურვილს ვუძლებდით.
 თვალებზე მძივებივით ცრემლი ციმციმებდა
 არა მქონეთა და ტვირთმძიმეთა.
 ამაოდ ელოდნენ ხელმწიფის „ალტემას“
 და კიდეც გვაუწყა „ავრორას“ ბათქმა,
 რომ ალსასრული ჭალათთა დადგა
 და მეფის ტახტი გაჰყვაო ლვართქაფს...
 შენი დროშის ქვეშ დავდექით ქურთნიც
 ყველა დაბის და ყველა აულის.
 ლალა მიწისა, ნახნავი გუთნის
 ჩვენთვისაც იქცა დღედ სასწაულის.
 შენი სხივების დიადი ათინათით
 ქვეყანაშ სიმართლე დადგა ტახტად.
 შენმა დროშებმა ალისფრად გადინათა,
 დოდი ხნის ოცნება და ნატვრა ახდა.
 სალამი შენდა, დიადო ოქტომბერო,
 დროშები გიშრიალოს ოქროს ქართა ბერვამ!
 შენზე უმტკიცესი სხვა ძეგლი არ ვიცით,
 მაგრამ გადგმული გაქვს ცესვები თავისი.
 ხალხთა ერთობა—ეს არის შენი ძეგლი
 სიმართლის ლალადით საქვეყნოდ ნაქები.
 ბედნიერება ხალხისთვის რასაც შექმნის,
 ის ერთობ საიმედოდ არის ნაგები.

და ხალხის გულში იარსებებს კიდეც მანამდე,
ვიდრემდისა ვკვრეტი ამ პლანეტას სხივით შემოსილ
ვიდრემდის მაღლით დუნიაზე მზეი ანათებს
სუფევს სიცოცხლე და მყოფობა ამ სამზეოსი.

დიდება შენდა, ოქტომბრის სხივო,
მოპბერე შენთა დროშათა სიო!
დიდება შენდა, ბედნიერთა დღეთა მომტანო,
არ მომწყინდება შენთა შვილთა გარჯაში ცქერა,
კალთას აფარებ, გეზრდებიან ასე კოხტანი
და ყურს ჩაესმის თვითეულის გულისა ძგერა.

შენ ყველგანა ხარ, სადაც კი კაცის
ოცნების თვალი მისწვდება ძნელად.
შენ ყველგანა ხარ, ფიქრით თუ აზრით
და ვითარებას შეიცნობ ხელად;
შენ ყველგანა ხარ, სადაც კი უკვდავ
საქმეთა ჩვენთა აქვს დასაწყისი, —
პლანტაციებში თუ ჩაის ბუჩქთან
შემოგანთებს ოქროს საწმისი.
ხანაც იქ, სადაც ველთა ხრიოკთა
კაცმა სიცოცხლის წყარო ასხურა;
სადაც დაგვჭირდა ძალა იოგთა,
მაგრამ გავუძლეთ ყველას კაცურად.
და იქაც, სადაც ზეცის ხომალდთა
გადაუსერავს ცა უნაპირო, —
ეს ხომ ოქტომბრის ხელმა მომართა,
ნისლი ახალა ზეცის საფირონს.
იღიდე,
მარად დიდება გვითქვამს, —

ნუმც დაგელევა სითბო ამგვარი,
და ქურთთაც ფეხი თუ მტკიცედ გვიდგას, —
ეს არის შენი ნაამაგარი;
ეს არის შენი და მხოლოდ შენი
ამაღლებული ფუძე და ჰერი;
ელდა და ნგრევა, რაც კი მოძველდა
და აღზევება ერთა მოძმეთა.
და ამაღლება ქურთთა და რუსთა,
ოსთა, აფხაზთა, ლეკთა, ბოშათა.
ძმობის გვირგვინი რომ ადგას რუსთავს,
ეს ნათელია შენთა დროშათა.
და ჩვენც, ქურთები, დიდთა ნათელთა
ყე დაგვაწიფე და გვიდარაჭებ, —
ჩვენი თაყვანი ძმათა ქართველთა
და მერე გული იტყვის დანარჩენს;
გული კი, გული მლერას ვერ მოშლის,
მას შენ ეყოფი მარტო სახელად,—
გული, რომელმაც საქართველოში
ძმობის ჰანგები ამოგვამლერა...

ჩვენ მილიცია

ამაოდ კი არ ვეძახით
მართლწესრიგის გუშაგებს,
ჩვენი ქვეყნის, ჩვენი ხალხის
უერთგულეს მუშაკებს.
ფხიზელ თვალით უნდა ჩხრიკონ,
კიდევ ხინჯი რაც არის.
არამზადებს, უსაქმურებს

უნდა დასცენ თავზარი.
რაკი მათი დევიზია —
განჭვრიტე და გარისკე
ახლავ გეტყვით, გუშაგები
როგორ დახვდნენ ავის მქნელს.
ვაჟკაცობა ახლა გინდა, —
იძრწოლებ და ითრთოლებ?
მზერა უნდა გაუსწორო
მოლერებულ პისტოლეტს!..
„სდექო!“ — ერთმა შეუკივლა,
„ვერ წახვალო!“ — მეორემ...
ნაძირალა ძირს დაუშვებს
ზე შემართულ რევოლვერს...
განწირულის შეკივლებამ
სიბნელეში გაეონა...
მათმა საქმემ ვაჟკაცურმა
ხალხსაც შიში აშორა.
განა ერთი, განა ორი, —
ამისთანა რამდენი,
რამდენია მათს რიგებში
ვაჟკაცობის ჩამდენი!
უთვალავნი, ულალავნი
დგანან ქვეუნის ფარებად.
ლამით ერთი შეკივლებაც
მათს ყურს არ ეპარება.
გულთან ახლოს მიიტანენ
კაცის მცირე წუნილსაც...
მაგრამ თუკი ფეხი შედგა
მათს რიგებშიც ულირსმა
და შელახა მილიციის

უწმინდესი სახელი, —
ჩვენი რისხვა დავატეხოთ,
ვიყოთ მათი მძრახველნი;
რომ უშრიდეს ჩვენი წყევლა
მათ გზას უკან დასახევს,
ამით უფრო ვამაღლებდეთ
მათს წოდებას, მათს სახელს;
ეს იქნება კიდეც მათი
საპატიო ლირსება, —
დროშასავით აიტაცონ,
რაიც მათ ეკისრებათ;
რომ ფხიზელი თვალით ჭვრეტდნენ
ქურდ-ბაცაცის სასუნდარს.
ატმოსფეროს ქმნიდნენ ყველგან
მათი სულის დამხუთავს,
საკადრისად უმასპინძლონ
მომხდურსაც და დამხვდურსაც,
დიდი შრომით მოიხვეჭონ
ნდობა ხალხის მსახურთა.

თბილის ვარდზე

ვარდს შეეკითხა შროშანა:
— დობილო, მომეც პასუხი,
რად ხიბლავს შუქი ქვეყანას,
შენთა ყვავილთა ნაშუქი?
რა ელვა გიკრთის თვალებში,
რა სილამაზე, რა ვნება?
ახალვარდობა შენს სურნელს,
შენს ფერს რად ეთაყვანება?! —
ნორჩი გულების ელდა ხარ,
შეყვარებულთა ზმანება.
ვარდმა მიუგო: — მისმინე,
მომაპყარ გული, გონება,
გიამბობ ერთ ძველ თქმულებას,
უთუოდ მოგეწონება...
იყო და ორა იყო რა,
იყო ჭაბუკი ჭკვიანი,
არყის ხესავით ტანადი,
მკვრივი და მხარბეჭიანი,
მომღერალი და დევგმირი,
მიროს უხმობდნენ სახელად,
მკერდს შევარდენი ეხატა,
გმირობის გამომსახველად.
სილამაზე და გმირობა, —
ორივ თანაბრად ჰშვენოდა,
გულით ამოთქმულ სიმღერებს

ჯადოსნურ ჰანგზე მლეროდა.
სიმლერა მისი სიყვარულს
ედგა ხელთუქმნელ ძეგლადა,
მთებს სძრავდა, ნადირს ბოჭავდა,
მიჯნურთა გულებს ფერფლავდა.
ომში მეხი და გრიგალი,
სიყვარულს დამონებოდა,
კრთებოდა იმის წინაშე
და სანთელივით დნებოდა.
ერთ თვალგიშერა გოგონას
ჭაბუკი შეჰყვარებოდა,
მაგრამ მალავდა სიყვარულს,
იდუმალ იფერფლებოდა.
ერთხელ ავად გამხდარა
გოგონა იგი უეცრად,
ბოდავს და მიროს ეძახის,
ავი რამ თვალი თუ ეცა!...
ლომივით ბორგავს ჭაბუკი,
ვერ შეელის მარტო გმირობა, —
რა საჩუქარით მივიდეს,
რა ჰქნას ღარიბმა მირომა?!.
თავი ჩაჰვიდა, დადუმდა,
შეწყდა სიმლერა გმირისა,
აღარ ახარებს მალალ მთებს
მისი ჰანგების თილისმა.
განა არ ჰქონდა ქონება,
ვერ მოიხვეჭა ყმაწვილმა? —
მირომ სიმდიდრე თავისი
ღარიბებს გაუნაწილა.
მკლავი და მუხლი კვლავ უჭრის,

გული განზრახვეს არ მალავს:
წავა, იშოვის ავაღმყოფ
სატრფოს საკადრის არმაღანს.
წავიდა, გაჰყვა კლდე-ლრეებს,
იარა, იხეტიალა,
ვერ მიაღწია საწადელს,
ვერ განიკურნა იარა.
ბოლოს ერთ ხევში, კლდის ძირას,
ყვავილს წააწყდა საოცარს,
იგი ყვავილი მე ვიყავ,
დამწვდა ჭაბუკი, მაკოცა.
მითხრა: შენა ხარ წამალი
ავაღმყოფ სატრფოს გულისა,
მაგიუებს შენი სურნელი
და ფერი მეწამულისა.
წამო, ჩემს ბაღში გახარო,
ჩემს სიახლოეს დასახლდი..
და იმავ ლამით იღუმალ
გადამრგო თავის ბაღჩაში.
წყალი მასხურა, გავვრილდი,
გავიზარდე და ვიხარე;
დილით მოვიდა, დამკრიფა
და თაიგულად მაქცია,
ხელში ამილო, ავაღმყოფ
გოგონასაკენ გასწია.
მიუახლოვდა ქოხის ზლურბლს,
კრძალვით შეაღო კარები,
შეკრთა გოგონა, აინთო
მისი ჩამქრალი თვალები.
ფრთები ესხმება ოცნების,

ფიქრობს, ნიავსაც გაასწროს,
გრძნობს, სილამაზე ასეთი
ჯერ არ უხილავს არასდროს.
განა ეს მართლა ვარდების
უბრალო თაიგულია! —
შეყვარებული ჭაბუკის
ალმოდებული გულია.
გოგონას გულიც რა არის,
თუ არა ჭიაკოვნა!..
სამ დღეს ჰქურნავდა ვარდებით
ჭაბუკი სნეულ გოგონას...

შემდეგ, ვით თაიგულები,
შეერთდნენ მათი გულები.

თავი დახარა შროშანამ,
რა მოისმინა თქმულება,
მიხვდა, რომ ისიც მოხიბლა,
ვარდის ეშხმა და ბუნებამ.
ნიავმა ნელი ჩურჩულით
თქვა: „ვარდებს ნუ გაპყიდიან! —
ვარდზე იდუმალ ძალებით
მიჯნურის გული ჭკიდია“.

ქვებანაზე ოომ არ იყოს ომი

თქვენ, საუკუნის იმედნო, — შვილნო
ყველა ერისა და ყველა ტომის —
უნდა ახაროთ და აღორძინოთ
მშვიდობის ნერგი, ოომ გაქრეს ომი.

მთელი სამყაროს გვირგვინმა — ხალხმა
უნდა იღვაწოს ალალი შრომით,
რომ დღეთა ჩარხი ბრუნავდეს წალმი
და ქვეყანაზე არ იყოს ომი.

ამ გაზაფხულის ხასხასა ვარდებს
შშვიდობის ყლორტიც შვენოდეს უნდა
და გაისმოდეს მიწიდან ცამდე
თავისუფლების სიმღერა მუდამ.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი

შორით მზისფერი შორეთი მოჩანს,
გალვიძებული შორეთი ღვივის.
ვგრძნობ — გაზაფხული მოჰყება ნორჩი
ნაკალულების ჩუხჩუხს და ხივილს.

გაცოცხლდა მდელო,
გაცოცხლდა ველი,
ივსება სივრცე ხასხასა ფერით.
მოჟღურტულებენ ჩიტები ჭრელი,
მთელი სამყარო გალობს და მღერის.

ჩამოიბერტყეს ხეებმა თოვლი
და ლაქვარდებში გაშალეს მხრები.
სხვაგვარი ფიქრით,
სხვაგვარი თრთოლვით,
სხვაგვარი სუნთქვით გაზაფხულს ვხვდები.

იღვრება ლალი და იაგუნდი,
გუგუნებს არე ისეთი გზნებით, —
თითქოსდა დიდი მლეროდეს გუნდი,
მლეროდეს გუნდი ციური ხმებით.

ა ლ ა გ ი ღ ზ ი

ტატნობში შენი სიმალლე ფეთქავს.
აწვართული ხარ ლაქვარდში კენტად.
მხარ-ბეჭებე სისხამ სივრცეებს ისხამ.
გადგას მეფური გვირგვინი მზისა.
კუშტი და მყაცრი ცხოვრებით ცხოვრობ.
გეთამამება არწივი მხოლოდ.

მალლიდან დასცქერ დროთა სვლას, არად
არ აგდებ კაცთა ცრუმლსა და ვარამს.
შენ სიყვარულის არა სცნობ ძალას,
მაგრამ შენს ცივ გულს ერთხელ მზემ მწველი
სხივები სტყორტცნა და ლვარა-ლვარად
დაგდინდა თოვლი და მინდორ-ველი

ნაკადულებით გაცოცხლდა, დაცხრა,
ამოისუნთქა მიწამ და კაცმა...

შენი მთვლემარე ფიქრებიც უმალ
ამოლალანდნენ ლვიძილში, მწყურვალ
ველს დაუბრუნე სიმწვანე რადგან.
იყუროთხოს შენმა ლვთიურმა მადლმა!

უხვია შენგან მოძღვნილი ძლვენი:
ტოტებგაშლილნი პყვავიან ხენი.
მთიდან რომ სდიან მკურნავი წყალნი,
არეს ლვთიური რომ ადგას თვალი,
ველს რომ სამოთხის ბალები შვენის —
ეს ყველაფერი მადლია შენი.

ო, პატრიარქო ჭალარა მთათა,
ედიდგულები სიბერის ზამთარს...
და ალმასივით ელვარებ მარად.
მკერდზე გადაგდის ელვად და ჭარად
დრო... აწვართულხარ ლაქვარდში კენტად...
ემაგ ბრძნულ დუმილს ვინ ჩასწვდეს ნეტავ!

თ რ თ ო ბ ა

მე მიყვარს ჩვენი ქვეყანა ძველი,
სიყრმიდან მასზე სიმღერებს ვმლერით.
ძმობის გაზაფხულს და ძმობის ზეიმს
დიდ წინაპართა ამალლებს ხმები.

ჩვენ მეგობრობის წმინდა ფიცს ვიცავთ.
მწუხარებას და სიხარულს ლვიძლად
გვრძნობთ ერთურთისას და ერთი სუნთქვით
ვსუნთქავთ... თბილია ყოველი წუთი.

ჭირში და ლხინში გვივლია ერთად
და ჩვენი ძმური გულების ფეოქვას
აგზნებდა მუდამ მხურვალე ლექსი —
ერთგულების რომ ჰკვებავდა ფესვი.

საოცარია თბილისი მართლაც!
მართლაც ლვთიური განგება მართავს
მტკვარზე გაღმომდგარ ლამაზმან ქალაქს —
მზე მარადობის რომ აძლევს ძალას
და გაფოთლილი წალკოტი ფარავს.

თვალის ჩინო და სინათლევ თვალის —
ქართველო დაო — შენ შემოგხარის
მთელი ქვეყანა... დედოფლად შვენი
სამყაროს... მიყვარს სამშობლო შენი
და მის დიდებას სიყრმიდან ვმღერი.

ცისკრისფერია თბილისის ფერი.
განთიადისფერ დროშების ტევრი
აკრავს, მალლდება მისი ცის ჭერი.
მართავდეს მარად ლვთიური ხელი!
გვესმოდეს მისი სიმღერა წრფელი —
მარად ახალი და მარად ძველი.

ღაფის პუსინ ბრძიანი

რევოლუციის მხედარი

დიდების წელი! ჩვიდმეტი წელი!
აღდგა ჩაგრული — ხალხი მშრომელი.
ზლვისებრ აზვირთდა ქვეყანა ვრცელი,
ლელავს სამყარო თვალუწვდომელი.
პირგაბასრული ბრწყინავს მახვილი,
ძირსდაუხრელად დროშა ფრიალებს,
გრგვინავს მებრძოლთა ხმა თუ ძახილი
და მათ თვალებში ცეცხლი ბრდლეიალებს.
რევოლუციის ჯარისკაცები
წინ, წინ მოჰქმედიან ბედაურებით.
უინით, იმედით და გატაცებით
მათ მიუძღვიან მეთაურები.
და გაქაფული ფიცხი ცხენები,
თავაწყვეტით და ფართო თვალებით, —
წინ მოიწევენ შეუსვენებლივ
და ჰყრის ნაპერწკლებს მათი ნალები.
ფლოქეთა თქარუნში მიწა ირყევა.
ბრძოლის ნალარის ისმის გრიალი.
აბა, ბრძოლისკენ!
ბრძოლისკენ ყველა!
გრგვინავს სიმღერა ომახიანი!
ჩემო ტაიჭო, ხარ უდრეველი,
შენი ტოლები აღვირებს ხრავენ.
მკერდით გააპე სივრცის კედელი
და გადაევლე უფსკრულებს, ხრამებს...

შენც მიაშურე მრისხანე ქვემებს,
შორს ლაჩრობა და მოძმის ლალატი.
არ შეუშინდე გრიგალს თუ მერებს
და გამარჯვებაც მოვა ნანატრი.
როცა ბრძოლების ისმის ნალარა,
არვის აქვს მშვიდად ძილის უფლება.
სირცხვილი! დროშა ვინც ძირს დახაროს!..
სიკვდილი ანდა თავისუფლება!
მტერიც იბრძვის და წუთით არ ცხრება.
ეცოტავება სისხლი დაღვრილი.
მაგრამ მწამს ბოლოს ის დამარცხდება,
რადგან მყავს ცხენი და მაქვს მახვილი.
ხალხი დამარცხდეს არა, არ მჯერა!
ხალხი ბედნიერ ყოფის ლირსია.
ჩვენი ბრძოლები და გამარჯვება
ახალი დროის დასაწყისია!
სიმართლე არის ყოვლადძლიერი,
სიმართლე სისხლით მოიპოვება.
იმედით ცხოვრობს ძეხორციელი,
ყველას აქვს თავის წუთი, დროება...
გესმით? სიმღერის ექო გაისმის, —
ეს დიდგაცობა ლხინობს ნებივრად.
მაგრამ ჭიხვინებს ჩემი ტაიპი
უფრო ძლიერად და ღვთაებრივად.
როცა ბრძოლების ისმის ნალარა,
არვის აქვს მშვიდად ძილის უფლება.
სირცხვილი! დროშა ვინც ძირს დახაროს!..
სიკვდილი ანდა თავისუფლება!
დიდი ხანია დავტოვე სახლი,
მახვილს ვატარებ განუშორებლად, —

რომ ძველი ყოფა შევცვალო ახლათ,
უფრო დიადი გახდეს ცხოვრება.
ირყევა ძველი ფუძე თუ ლიბო
ის დაიშლება, ვითარცა ქვიშა.
მე დასვენების არა მაქვს ნება.
დღეს დასვენება განდგომას ნიშნავს.
მახსოვს,
გულისსწორს დავშორდი ოდეს,
სახეს ლვარივით ურეცხდა ცრემლი.
მისი ბაგენი სურვილით თრთოდნენ,
მავრამ მეძახდა სამშობლო ჩემი.
როცა ბრძოლების ისმის ნაღარა,
არვის აქვს მშვიდად ძილის უფლება.
სირცხვილი! დროშა ვინც ძირს დახაროს!...
სიკვდილი ანდა თავისუფლება!
ჩემო ტაიჭო, გასწი, გაფრინდი,
არ შეგაშინოს დღეს იარებმა.
ვინც მამულს იცავს ხელში მახვილით
ის უკვდავებას ეზიარება.
აღსდექი, ხალხო, და იარალ
აისხას ყველამ...
ბრძოლა მოგველის!
შენი სიმკაცრით და სიამაყით
გათელე მტერი დაუნდობელი.
სასახლეების იწყება მსხვრევა.
ისინი ბრძოლის ცეცხლში დაიწვის.
ტირანის გულმკერდს,
ტირანის სხეულს
გათელავს ჩემი მარადი ტაიჭი.
როცა ბრძოლების ისმის ნაღარა,

არავის აქვს მშვიდად ძილის უფლება.
სირცხვილი! დროშა ვინც ძირს დახაროს!...
სიკვდილი ანდა თავისუფლება!
აპა, მამაცი მოდის მხედარი,
ცეცხლად ანთია მისი თვალები. გარე სამართლება
წინ მას მოელის ბრძოლა მედგარი,
სხვა ხიფათები და გრიგალები.
აპა, გუშინდელ ყმათა, მონათა
ისმის ყიყინა, ხმალთა ულერება.
მხედარმა შუბი სწრაფად მომართა,
ვაი მას, ვისაც დაეძგერება.
სიკვდილი ანდა თავისუფლება!
ჩემო ტაიჭო, მიდი გულადად.
ხალხის ტირანი დაიღუპება,
ვიჩქაროთ მტერთა დასათრგუნავად!
მხედრის ძახილმა შესძრა ტყე-ველი,
მებრძოლთ ჩაესმა, ვით ხმა ნუგეშის.
გადავლო ველი თვალუწვდენელი,
მერე მიყუჩდა მთათა უბეში.
მზეზე ციალებს წმალი ფოლადის,
არის მებრძოლთა ქროლვა ქარული.
ბრძოლა ბოლომდის!
ბრძოლა ბოლომდის!
ცხენთა ფლოქვების ისმის თქარუნი.
გზაზე უშქარი მტვერი ავარდა,
ისმის სიმღერა მძაფრი შეტევის.
მხედარმა ველზე გაინავარდა
და სხვებიც მიჰყვნენ თავგამეტებით..
როცა ბრძოლების ისმის ნალარა,
არვის აქვს მშვიდად ძილის უფლება.

სირცხვილი! დროშა ვინც ძირს დახაროს!..
სიკვდილი ანდა თავისუფლება!

მოსამაზი

დღე დადგა ლალი და სხივმშუქარი,
თითქოს ზლაპარში ვცხოვრობ, ვიცინი...
და გულს აქ მოსვლა ისე უხარის,
ვით ყიამეთში სანთლის ციმციმი.
გული სხვარიგად ათრთოლდა მკერდში,
სივრცეს გავცქერი მზისფრად მოქსოვილს.
და თვითმფრინავის გუგუნში მესმის:
„აი, შეხედეთ, ჩვენი მოსკოვი!“
აქ ქუხდა ომის გრიგალი, მეხი
და აქ ანთია ცეცხლი დიდების...
აპა, ჩამოვდგი მიწაზე ფეხი
თრთოლვით, თაყვანით და მორიდებით.
ყველა ფანჯრიდან,
ყველა სახლიდან
აქ უთბილესი შუქი ილვრება,
შრომით, ძიებით ცხოვრობს ხალხი და
მძლავრად გაისმის ძმობის სიმლერა.
თითქოს ლეგენდის მხარეში დავალ,
ყველაფერს ვუმზერ და ვაკვირდები.
აქ უკეთ ვხედავ ვინა ვარ, რა ვარ,
ვისუნთქავ ჰაერს სუფთა ფილტვებით.
აქ ოქტომბერმა იქუხა ერთხელ,
გააუკედავა გმირობა ხალხთა.
და მბრძანებლობა წაართვა ღმერთებს,

ჩაგრულთა ხალხთა

სურვილი ახდა.

მჯერა აქ არის, აქ დადის ახლაც,

რჩეულთა შორის რჩეული კაცი.

ვინც არ იცოდა წუწუნი, დალლა,

იყო კეთილი, ძლიერი, მკაცრი...

მან დაგვიბრუნა ღარიბებს მიწა, —

ბარაქიანი სახნავ-სათესი.

ამ მონაპოვარს დღეს ხალხი იცავს,

ხალხი — მტკიცე და უდიადესი..

სიზმარია თუ მართლა ცხადია,

რომ მეც სხვებივით ამ ჰაერს ვსუნთქავ,

აქ, ამ ქუჩებში ლალად დავდივარ

და ყველაფერი ახლოა გულთან.

ბრწყინავს მოსკოვი დიდი და მძლავრი,

მისი ხმა წვდება კიდიდან კიდით.

არ ჩამოვსულვარ აქ, როგორც მგზავრი,

არამედ მეც ვარ ამ მიწის მკვიდრი.

ჯარდომი ასაღი

უნდა ჩავაქროთ... თარგმანი ი. არაბულისა	3
ფრიჭა	5
ვარდის ცეკვები	6
ვარდების გამყიდველი	7
„აქ გარიყრავი ნათობს და იწვის“ თარგმანი შ. მოლაშხიასი	7
შეალი	8
შას ელის უველა	9
ალვა და შილანი	9
სიშარი	12
ჩემი ხალხი თარგმანი გ. კლდიაშვილისა	13
„შენ დაიბადე მთებში“ თარგმანი შისივე	14
სიშარითლე	15
შე ჩემს სიმღერას ვმღერი თარგმანი შისივე	16
„გლეხი იყო მამაჩემი“ თარგმანი შისივე	17
„ტბები და ზღვები მიტაცებს“ თარგმანი შისივე	17
„დრო მიპქრის“ თარგმანი შისივე	18
სიმღერის ძალა თარგმანი შისივე	19
მთებო — ცათაშბჯენებო თარგმანი შისივე	19
„ერთხელ ქალიშვილს ქაბუქმა“ თარგმანი შისივე	20
„შმაგი ტალლები“ თარგმანი შისივე	20
„მთაში თე ბაჩში წუხჩუხით“ თარგმანი შისივე	21
ქვა თარგმანი შისივე	21
შშობლიურ საქართველოს თარგმანი ვ. გორგანელისა	22
შშილობა თარგმანი შისივე	24
ქურთისტანის მთები თარგმანი შისივე	25

იგავები

კერდლელი და აქლემი თარგმანი შისივე	27
კატა და შელია თარგმანი შისივე	28
აქლემი და ური თარგმანი შისივე	29

ფოლხევერი და ენოტი	თარგმანი მისივე	29
დათვი და მელია	თარგმანი მისივე	31
გველი და გველის წიწილა	თარგმანი მისივე	34
ძალლი	თარგმანი მისივე	35
ჩიტი და ლომი	თარგმანი ვ. გვეტაძისა	36
ვაბუკი, ლვინო და ლვინის ტყი	თარგმანი მისივე	36

აზიზი ისაკი

ცხოვრების მიზანი	თარგმანი თ. ჯანგულაშვილისა	38
შებრძოლის მოგონება	თარგმანი მისივე	38
ლექსი	თარგმანი მისაივე	41
მე ვალიარე	თარგმანი მისივე	42
რად მინდა	თარგმანი მისივე	42
შენ, ჩემი სიყვარული	თარგმანი მისივე	42
ქართველ ქალს	თარგმანი მისივე	43
ზამთარი	თრაგმანი მისივე	44
გაზაფხული	თარგმანი მისივე	44
საიათოვას	თარგმანი მისივე	45
ჩემო ლამაზო	თარგმანი ი. არაბულისა	46
რეგობარი	თარგმანი გ. კლდიაშვილისა	47
მე და ბულბული	თარგმანი მისივე	48
სიცოცხლის ფასი	თარგმანი მისივე	49
წლები მიღიან	თარგმანი მისივე	49
სიძლიდრე	თარგმანი მისივე	50
წვიმა მოდის	თარგმანი მისივე	50
სულით ნუ დაეცემი	თარგმანი მისივე	51
სანთელი	თარგმანი მისივე	52
თბილისი	თარგმანი მისივე	52
გახსოვდეს	თარგმანი ზ. მოლაშხიასი	53
ზიხა	თარგმანი მისივე	53
უმაღლერი	თარგმანი მისივე	54
ლამპარივით ჩავჭრი	თარგმანი მისივე	55
შევიდობა	თარგმანი მისივე	55
უშენობით	თარგმანი მისივე	56

რასაც დასთეს	თარგმანი მისივე	56
დაშიერწევე	თარგმანი მისივე	59
ენა	თარგმანი მისივე	59
შუზა	თარგმანი მისივე	60
არ ელოდო	თარგმანი მისივე	62
შტკვარი	თარგმანი მისივე	63
დედის ცხემლი	თარგმანი ი. არაბულისა	65

ჯალილი აკა

საქართველო	თარგმანი ი. შალაშბერიძისა	66
ხალხის მსახური	თარგმანი მისივე	68
ფაიი თეირანი	თარგმანი მისივე	70
შათ საღილებელ სიმღერას ვმღერი	თარგმანი ზ. კუხიანიძისა	71
სიმღერა ქურთ ლამაზმანებზე	თარგმანი მისივე	72
შოგონება	თარგმანი მისივე	73
ნარე	თარგმანი მისივე	74
სამანდი	თარგმანი ტ. მებურიშვილისა	75
მამაცი	თარგმანი მისივე	90

მორო მახადოვი

ქურთისტანი	თარგმანი ი. არაბულისა	101
შეგობრობა	თარგმანი მისივე	103
შშობლიური პარტია	თარგმანი მისივე	104
განშორება	თარგმანი გ. კლდიაშვილისა	105
ჩემი შეგობრი	თარგმანი მისივე	106
როგორ იძია შური გლეხმა გოგონამ	თარგმანი თ. განგულაშვილისა	107
ოქტომბერი	თარგმანი ი. არაბულისა	115
ჩემი მილიცია	თარგმანი მისივე	117

ადომ ჯანგო

თქმულება ვარდზე	თარგმანი გ. კალანდაძისა	120
ქეეყანაზე რომ არ იყოს ომი	თორგმანი თ. აბულაძისა	124

გაზაფხული	თარგმანი მისივე	124
ალგიოზი	თარგმანი მისივე	125
ერთობა	თარგმანი მისივე	126
ერთობა	თარგმანი მისივე	126

ლატიც ჰუსინ გრობანი

რევოლუციის მხედარი	თარგმანი ზ. მოლაშვილი	129
მოსკოვი	თარგმანი მისივე	132

რედაქტორი მ. ფორჩიხიძე
მხატვარი ლ. ღვინწილია
მხატვარი რედაქტორი თ. შარიფაშვილი
ტექნიკური რედაქტორი ჰ. გვიმრაძე
კორექტორი ფ. ხაბურზანია
გამომშევება ნ. ჩხეტიანი

ს. პ. 1957

გადაეცა წარმოებას 6.III.81 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდალ
19.III.82 წ. საბეჭდი ქაღალდი № 1. $70 \times 1081/32$. პირობითი
ნაბეჭდი თაბაზი 6,13, სააღრ.-საგამომც. თაბაზი 5,03
პირ. საღ. გარ. 6,19, ტირაჟი 2000, შეკვ. № 818,
ფასი 55 კაპ.

გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“
თბილისი, მარჯანიშვილის 5.